Kooskõlastusringidel esitatud märkuste ja ettepanekutega arvestamise või mittearvestamise tabel

Tööstusheite seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu kooskõlastamisel esitatud arvamused ja ettepanekud ning nendega arvestamise või arvestamata jätmise põhjendused on kajastatud järgnevas tabelis.

Märkuse esitaja	**Kooskõlastamise tulemus, märkused ja ettepanekud**	**Märkuste ja ettepanekute arvestamine või arvestamata jätmise põhjendus**
Eesti Tööandjate Keskliit	Eelnõu seletuskirjas rõhutatakse halduskoormuse vähenemist, kuid see puudutab eelkõige veise-, sea- ja linnukasvatusega seotud muudatusi. Kompleksloa kohustusega tööstuskäitiste puhul lisandub eelnõuga mitmeid uusi kohustusi, sealhulgas keskkonnajuhtimissüsteemi, REACH-ainete hindamise, täiendava aruandluse, loa tingimuste, avalikustamise ja võimalike auditeerimisnõuetega seotud kohustusi. Palume mõjude hinnangut täiendada selliselt, et eraldi oleks hinnatud eelnõu mõju nendele tööstuskäitistele, kelle kompleksloa kohustus ei kao, vaid kelle regulatiivne koormus suureneb. Samuti palume hinnata, kas kavandatavate lisakohustuste rakendamiseks on Keskkonnaametil piisav ressurss ja pädevus, et vältida loamenetluste pikenemist ja ettevõtjate jaoks õiguskindluse vähenemist.	ARVESTATUD Selgitus: Kuigi seletuskirja mõjude peatükkides 6.3 ja 6.4 on käsitletud ainult tööstuskäitistele kohalduvaid nõudeid, siis on täiendatud punkti 6.3 ja 6.4 parema arusaadavuse tagamiseks ning täiendavate mõjude hindamiseks. Lisaks on täiendatud sissejuhatavat osa, et eristada tööstuskäitiseid ning loomakasvatust mõjutavaid nõudeid.
	Palume täiendavalt hinnata, kas osa kavandatud sätetest on juba Eesti õiguses sisuliselt olemas. Kui direktiivist tulenev kohustus on kaetud kehtiva tööstusheite seaduse, haldusmenetluse seaduse, kemikaaliseaduse, töötervishoiu ja tööohutuse regulatsiooni või muude asjakohaste normidega, ei ole põhjendatud sama kohustuse korduv sätestamine THS-is. Näiteks vajavad täiendavat hindamist avariidest ja vahejuhtumitest teavitamise täiendused, tegevuse peatamisega	ARVESTATUD OSALISELT Selgitus: Nimetatud nõuded täiendavaks teavitamiseks avariidest ja vahejuhtumitest ja tegevuse peatamisest on otseselt THD-st tulenevad uued täiendused. Need kohustused on olemuslikult seotud kompleksloa ja keskkonnajärelevalve süsteemiga ning nende hajutamine teiste valdkonnaseaduste vahel muudaks nii

	seotud sõnastused ning keskkonnajuhtimissüsteemi raames nõutav ohtlike ainete loetelu, riskihinnang ja asendamisanalüüs. Viimased võivad olulises osas kattuda juba kehtivate kemikaaliohutuse, suurõnnetuse ohu ennetamise, tööohutuse või energiajuhtimise nõuetega. Teeme ettepaneku lähtuda põhimõttest, et kui ettevõtja on sama sisuga nõude täitnud muu õigusakti, standardi, loa või juhtimissüsteemi alusel, peab THS-i nõude täitmiseks piisama olemasolevale dokumendile või süsteemile viitamisest. Uut paralleelset dokumenti ei tohiks nõuda.	õigusselguse kui ka direktiivi korrektse ülevõtmise tõendamise keerulisemaks. KKJS-i ning selle aruandluse säte eelnõust välja võetud.
	Palume üle vaadata eelnõu sõnastused, et need väljendaksid selgelt direktiivi nõuete ülevõtmist ega annaks rakendamisel alust direktiivist laiematele tõlgendustele. Eriti oluline on see REACH artikli 57 kriteeriumidele vastavate ainete, REACH XVII lisa ainete, keskkonnajuhtimissüsteemi sisu ning ohtlike ainete hindamisega seotud sätete puhul. Sõnastus peab olema üheselt arusaadav, et meetmeid tuleb võtta üksnes juhul, kui hindamine näitab tegelikku vajadust heite vältimiseks või vähendamiseks. Kui hindamise tulemusel selgub, et ainet käitisest ei välju või risk puudub, peab nõue olema täidetud ilma täiendavate meetmete esitamise kohustuseta. Samuti palume täpsustada, et REACH XVII lisa alusel tekkiv hindamiskohustus rakendub üksnes juhul, kui käitise konkreetne ainekasutus kuulub piirangu tegelikku kohaldamisalasse, arvestades ka kõiki asjakohaseid erandeid. Vastasel juhul võib tekkida põhjendamatu kohustus hinnata aineid, mille konkreetne kasutus ei ole REACH-i mõttes piiranguga hõlmatud.	ARVESTATUD Muudetud § 28 lõike 1 punkti 5 ning § 41 lõike 2 punkti 22. THS § 28 lg 1 p 5: andmed Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1907/2006 artikli 57 kriteeriumidele vastavate ainete ja sama määruse XVII lisas sätestatud piirangutes käsitletud ainete käitisest lähtuva heite ning selle vältimiseks või vähendamiseks rakendatavate või kavandatavate meetmete kohta. THS § 44 lg 2 p 22: vajaduse korral asjakohased nõuded Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1907/2006 artikli 57 kriteeriumidele vastavate ainete ning sama määruse XVII lisas sätestatud piirangutes käsitletud ainete käitisest lähtuva heite vältimiseks või vähendamiseks. Taotluse puhul on tegemist käitisest lähtuva **heite** üldise iseloomustamise osaga, mille puhul juhitakse eraldi tähelepanu ainetele, mis võivad oma ohtlike omaduste tõttu põhjustada suuremat ohtu inimeste tervisele või keskkonnale. Taotlejalt ei

		nõuta eraldiseisva hindamise ega uue heiteandmete süsteemi koostamist. Taotleja esitab talle teada olevad andmed selle kohta, kas ja millisel viisil võib nimetatud aineid käitisest keskkonda väljuda ning milliseid meetmeid nende heite vältimiseks või vähendamiseks rakendatakse või kavandatakse. Andmed esitatakse samas ulatuses ja samade heiteallikate ning keskkonda liikumise teede kohta, mida käsitletakse käitise heite üldisel iseloomustamisel. Loale kantava tingimuse näol ei ole tegemist tingimata täiesti uue loatingimuse liigiga, sest nimetatud ainete heite vältimise või vähendamise nõuded võivad olla kompleksloas juba kajastatud PVT-järelduste, muude kohaldatavate õigusaktide või nende alusel määratud loatingimuste kaudu. Väljend „vajaduse korral asjakohased nõuded“ tähendab, et selliseid nõudeid ei lisata loale automaatselt iga asjaomase aine esinemise korral, vaid üksnes siis, kui konkreetse käitise puhul on täiendav meede põhjendatud ja sobiv.
	Tööandjate Keskliit palub trahvide regulatsiooni üle vaadata. Vajalik on täiendavalt hinnata, kas eelnõu on selles osas kooskõlas tööstusheite direktiivi, Eesti põhiseaduse ning karistusõiguse oluliste põhimõtetega. Eelnõus peab olema selgelt määratletud, millal on tegemist sellise eriti raske rikkumisega, mille puhul võib kohaldada käibepõhist trahvi. Käibepõhine trahv peab jääma erandlikuks meetmeks kõige raskemate rikkumiste korral ega tohiks laieneda formaalsetele, väheolulistele või üksnes korduvuse tõttu raskeks loetavatele rikkumistele. Samuti peab seaduse tekstist endast nähtuma, millal kohaldub fikseeritud ülemmäär ja millal käibepõhine trahv. Karistusnorm peab olema piisavalt selge, et ettevõtja saaks ette	ARVESTATUD Selgitus: Tööstusheite direktiivi karistusi käsitlevate sätete ülevõtmisel kasutatakse direktiivis lubatud võimalust näha kõige raskemate rikkumiste eest halduskaristuse asemel ette samaväärselt tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad kriminaalkaristused. Seetõttu võetakse asjaomased nõuded üle karistusseadustiku keskkonnakuritegude koosseisude kaudu, samal ajal kui THS-is säilivad varasemalt kehtestatud väärteokoosseisud.

	näha, millise teo eest ja millises ulatuses võib teda vastutusele võtta. Palume lisaks hinnata, kas käibepõhise trahvi aluseks saab olla kogu juriidilise isiku aastakäive või peaks see proportsionaalsuse põhimõttest lähtudes piirduma rikkumisega seotud käitise või tegevuse käibega.	
	Tööandjate Keskliit teeb ettepaneku arvestada THS-i muutmisel juba praegu Euroopa Komisjoni keskkonnaomnibussi ettepanekutes toodud lihtsustamise ja halduskoormuse vähendamise suunda. Ei ole põhjendatud võtta Eestis praegu üle nõudeid, mille muutmine, edasilükkamine või kaotamine on Euroopa Liidu tasandil juba arutusel. Selline lähenemine tekitaks ettevõtjatele ebakindlust ning võib kaasa tuua olukorra, kus ettevõtted peavad hakkama valmistuma nõuete täitmiseks, mida tuleb lühikese aja jooksul uuesti muuta. Eelkõige palume hinnata keskkonnajuhtimissüsteemi rakendamise tähtaegu, ühe juhtimissüsteemi kasutamise võimalust mitme käitise puhul, ohtlike keemiliste ainete loetelu, riskihinnangu ja asendamisanalüüsi nõude ulatust ning auditeerimisnõuete vajalikkust. Samuti palume hinnata, kas ümberkujundamiskavadega seotud sätteid on põhjendatud praeguses mahus üle võtta, arvestades Omnibusi ettepanekutes kavandatud muudatusi.	ARVESTATUD Selgitus: Arvestame Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivide muutmise ettepanekut nõuete lihtsustamiseks ja halduskoormuse vähendamiseks ning jätame eelnõust välja KKJSi ning üleminekukavasid puudutavad sätted.
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda	Eelnõu seletuskirja lk 2 märgib, et suur osa muudatusi ei loo uusi kohustusi, vaid struktureerivad seniseid nõudeid, mis omakorda peaks kiirendama loa andmist ja muutmist ning vähendama vaidlusi. Toetame seda järeldust veise-, sea- ja linnukasvatusega tegelevate käitiste puhul, kelle halduskoormust eelnõu reaalset	ARVESTATUD Selgitus: Seletuskirja täpsustatud lisanduva koormuse osas ning põhjalikumalt käsitletud halduskoormuse kasvu ning

	vähendab. Samas näitavad eelnõu sisulised muudatused (eelkõige nt § 1 p 32, p 49, p 52), et ülejäänud tööstusheite seaduse kohaldamisalasse jäävatele tööstuskäitistele lisandub hulgaliselt uusi kohustusi. Nagu seletuskirja lk 2 ka ise möönab, kaasneb muudatustega ettevõtjate halduskoormuse ja Keskkonnaameti töökoormuse kasv, eeskätt uute loatingimuste elementide rakendamise, lisakohustuste kontrollimise ning nendega seotud menetlustoimingute ja teabe avalikustamise nõudega. Kaubanduskoda on seisukohal, et selline täiendav koormus mõjutab otseselt ja negatiivselt keskkonnakaitselubade reaalset menetlusaega Keskkonnaametis. Kuna riigi eesmärk peaks olema loamenetluste kiirendamine, mitte nende pikendamine, ei ole selline koormuse kasv põhjendatud ilma põhjaliku analüüsita. Kaubanduskoja ettepanekud: • Palume eelnõu seletuskirjas põhjalikumalt käsitleda halduskoormuse ja kulude kasvu just neile tööstusettevõtetele, kes ei tegele loomakasvatusega ning kelle kompleksloa kohustus ei kao, vaid kelle regulatiivne koormus suureneb. • Palume lisada seletuskirja hinnang selle kohta, kuidas mõjutab Keskkonnaameti töökoormuse kasv muude tööstusvaldkondade keskkonnakomplekslubade reaalset menetlusaega ning milliseid meetmeid kavandab riik menetluste venimise ärahoidmiseks.	Keskkonnaameti töökoormuse tõusu. Lisaks on nimetatud meetmed komplekslubade menetlusaegade lühendamiseks peamiselt uute juhiste ning lisanduva tööjõuvajaduse näol kajastatud seletuskirja 7. peatükis.
	Eelnõu seletuskiri ütleb lk-l 55 “Seaduseelnõu menetlemise ajal on Euroopa Liidu tasandil menetluses Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiive 2008/98/EÜ, 2010/75/EL, (EL) 2015/2193 ja (EL) 2024/1785 seoses teatavate nõuete lihtsustamisega ja halduskoormuse vähendamisega ehk nn	ARVESTATUD Selgitus: Arvestame Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivide muutmise ettepanekut nõuete lihtsustamiseks ja

	keskkonnaomnibuss, millega kavandatakse muuhulgas muuta tööstusheite direktiivi, eesmärgiga lihtsustada teatavaid nõudeid ja vähendada halduskoormust. Keskkonnaomnibuss keskendub ettevõtjate ja pädevate asutuste halduskoormuse vähendamisele, loamenetluste ja aruandluse lihtsustamisele ning regulatsiooni paindlikumale rakendamisele, säilitades samal ajal keskkonna ja inimeste tervise kaitse kõrge taseme. Keskkonnaomnibussi jõustumisel tekib vajadus muuta tööstusheite seadust ning üle vaadata ka käesolevas eelnõus kavandatud kompleksloa nõuded. Keskkonnaomnibuss on plaanitud jõustuma 2027. esimeses kvartalis. Eeltoodust hoolimata esitatakse käesolev eelnõu kooskõlastamiseks, kuna kavandatavad muudatused on piiritletavad konkreetsete sätetega". Kaubanduskoja hinnangul tähendab see, et osa käesoleva eelnõuga kehtestatavatest kohustustest võib juba lähiajal (kavandatavalt 2027. aasta I kvartalis) uuesti muutuda, mis paneb ettevõtjad olukorda, kus nad peavad rakendama nõudeid, mis on juba teada oleva kavandi kohaselt ajutised. Kaubanduskoja ettepanek: • Seaduse muutmisel tuleb arvestada Euroopa Komisjoni keskkonnaomnibussi ettepanekutes toodud lihtsustamise ja halduskoormuse vähendamise suunda.	halduskoormuse vähendamiseks ning jätame eelnõust välja KKJSi ning üleminekukavasid puudutavad sätted.
	Eelnõu § 1 p 79 kohaselt täiendatakse tööstusheite seaduse § 162 lõikega 3, millega sätestatakse juriidilisest isikust käitajale uued käibepõhised väärteotrahvide määramise ja arvestamise alused. Eelnõu seletuskirja lk 44 kohaselt on selle sätte eesmärk kehtestada kõrgendatud rahatrahvi ülemmäär kompleksloa nõuete kõige raskemate rikkumiste korral. Soovime juhtida tähelepanu sellele, et eelnõu tegelikust tekstist ei nähtu, et käibepõhine trahv rakenduks üksnes raskeimate rikkumiste puhul. Praeguses sõnastuses võimaldab eelnõu määrata	ARVESTATUD Selgitus: Tööstusheite direktiivi karistusi käsitlevate sätete ülevõtmisel kasutatakse direktiivis lubatud võimalust näha kõige raskemate rikkumiste eest halduskaristuse asemel ette samaväärselt tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad kriminaalkaristused. Seetõttu võetakse asjaomased nõuded üle karistusseadustiku

	käibepõhiseid trahve mistahes rikkumiste, sealhulgas vähemoluliste või administratiivsete eksimuste korral. Selline lähenemine on vastuolus Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/75/EL (tööstusheidete direktiiv) artikli 79 lõikega 2, mis sätestab selgelt, et käibepõhiseid trahvimäärasid tohib rakendada üksnes kõige raskemate rikkumiste korral. Seetõttu loovad eelnõu sätete liiga laiad formuleeringud ettevõtjatele põhjendamatu õigusmääramatuse. Samuti rõhutame, et karistusõiguses kehtiva ultima ratio (viimase abinõu) põhimõtte kohaselt saab väärteovastutust kohaldada üksnes siis, kui haldussund ei anna tulemust. Eelnõu kohane lähenemine (eelkõige THS § 162 lg 3 p 1 ja § 162[1] lg 3 p 1), kus karistuse karmistamise aluseks on pelgalt asjaolu, et käitajale on viimase kolme aasta jooksul tehtud ettekirjutus, ei ole proportsionaalne. Riikliku järelevalve käigus tehtud ettekirjutuste täitmist tuleks tagada haldussunniga (näiteks sunnirahaga), mitte automaatse väärteomenetluse algatamise ning ülirangete käibepõhiste karistuste määramisega. Selline praktika ohustab ettevõtjate õiguskindlust. Lisaks tekitab ettevõtjatele ebaselgust eelnõu § 1 p-s 79 ja 80 kasutatav sõnastus „sama või samalaadse nõude rikkumine“. Ilma seaduse tasandi selgete kriteeriumiteta jääb täiesti arusaamatuks, millist rikkumist loetakse „samalaadseks“ ning milline on haldusorgani kaalutlusõiguse piir. Kaubanduskoja ettepanekud: • Palume veenduda, et eelnõu oleks kooskõlas direktiiviga. • Viia eelnõu § 1 p 79 sõnastus kooskõlla seletuskirja eesmärkide ning direktiivi 2010/75/EL artikli 79 lõikega 2. • Täiendada eelnõus sätestatud § 162 lõiget 3 selliselt, et käibepõhiste trahvide kohaldamine oleks otsesõnu ja	keskkonnakuritegude koosseisude kaudu, samal ajal kui THS-is säilivad varasemalt kehtestatud väärteokoosseisud.

	ühemõtteliselt piiratud üksnes kõige raskemate ning keskkonnale reaalset ja olulist kahju toonud rikkumistega. • Palume väärteokoosseisude koostamisel või kehtivates sätetes karistusmäärade ülevaatamisel analüüsida, kas on võimalik kohaldada karistamise asemel haldussundi, nt lahendada probleem ettekirjutusega või kohaldada sunniraha ja asendustäitmist. • Täiendada eelnõu seletuskirja lisades selged selgitused ja kriteeriumid, mida mõistetakse „samalaadse nõude“ all.	
Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda	Käitamisreeglite sisuline ebakindlus. Eelnõu punktiga 76 lisatakse § 154^2, mis määrab käitamisreeglite mõiste ja ulatuse, kuid reeglid ise alles kehtestatakse Euroopa Komisjoni rakendusmäärusega, mille lõplik sisu ei ole veel selge. Käitamisreeglitega sätestatakse sea- ja linnukasvatuse sisulised nõuded, sh heite piirväärtused, seire ja sõnnikukäitluse praktikad. Eelnõu jõustumine, künnised ja käitajate kohustused on seotud reeglitega, mille tegelikku mõju ei ole praegu võimalik hinnata. Sektoril tuleb kujundada seisukoht raamistikule, teadmata selle sisu. Ühtlasi tekib oht, et reeglite hilinemine või oodatust rangem sisu jätab käitajatele liiga lühikese kohanemisaja. Euroopa Komisjoni käitamisreeglite viimases mustandis (mai 2026) on mitu EPKK ja Eesti tõstatatud murekohta lahendatud: täpsustatud on uue farmi definitsiooni, selgitatud, et loetletud tehnikad ei ole kohustuslikud ega ammendavad, surnud loomade hoiustamise nõuded viidud kooskõlasse Euroopa Komisjoni määrusega 142/2011 ning leevendatud ammoniaagi- ja lõhnaseire kohustust. Samas seab mustand lämmastiku, fosfori ja ammoniaagi kohta siduvad heite piirväärtused (tabelites 1.1–1.3 ja 2.1–2.3 esitatud „shall not exceed“ väärtused), mis asendavad senise parima võimaliku tehnikaga saavutatava taseme loogika siduva ülempiiriga. Kuna käitamisreeglid on otsekohalduvad, on tegemist olulise õigusliku muutusega, mis vähendab käitajate	MITTEARVESTATUD Selgitus: Käitamisreeglite hilinemist ei ole ette näha. Puhver on seatud THSi muudatustes, milleks on 4–6 aastat käitamisreeglite avalikustamisest. Käitamisreeglites sätestatud „shall not exceed“ lähenemine tagab käitiste võrdse kohtlemise, kehtestades kõigile selged ja üheselt mõistetavad piirväärtused, mida tuleb järgida sõltumata liikmesriigist või loaandja praktikast. Erinevalt PVT-ga saavutatava taseme (BAT-AEL) vahemikust, mille puhul lõplik nõue kujuneb loaandja kaalutlusotsuse tulemusena, vähendab fikseeritud piirväärtus tõlgendamisruumi ning aitab vältida olukordi, kus sarnastes tingimustes tegutsevatele käitistele kehtestatakse erinevad nõuded. Selline lähenemine suurendab õigusselgust ja prognoositavust nii ettevõtjate kui ka järelevalveasutuste jaoks ning toetab nõuete ühtlasemat rakendamist kogu Euroopa Liidus. Samuti aitab see kaasa ausale konkurentsile, vähendades riski, et eri liikmesriikides kohaldatakse samu käitamisreeglite nõudeid erineva rangusega.

	paindlikkust ega tohiks kaasa tuua piirnormide karmistamist võrreldes kehtiva parima võimaliku tehnikaga. Lisaks heite piirväärtustele vajavad lahendamist mitu tehnilist ja regionaalset küsimust. Lämmastiku ja fosfori piirväärtused on rangemad kui kehtiv parim võimalik tehnika ning nende aluseks olevat metoodikat ei ole avalikustatud. Käitamisreeglid ei arvesta liikmesriikide olulisi loomkoormuse erinevusi, kuigi direktiiv seda nõuab, näiteks on Eesti seakoormus ligikaudu 6,25 looma ruutkilomeetri kohta, samas kui Hollandis on see 272. Samuti ei võimalda mustand diferentseerida ammoniaagi heitekoefitsiente kliimatingimuste järgi (talv ja suvi), ei arvesta Eestis levinud praktikat anda sõnnik käitlemiseks üle kolmandale isikule ning müra- ja lõhnanõuete sõnastus on rangem kui Eesti siseriiklik regulatsioon. EPKK peab vajalikuks, et Eesti jätkaks nende küsimuste tõstatamist käitamisreeglite menetluses. EPKK ettepanek: Tagada piisav puhver käitamisreeglite avaldamise ja kohaldamise vahele, sealhulgas mehhanism tähtaegade nihutamiseks reeglite hilinemise korral.	Direktiivi kohaselt tuleb ühtsete käitamisreeglite kehtestamisel arvesse võtta käitiste eripära, sealhulgas loomkoormust. Seejuures on oluline rõhutada, et kõnealune säte viitab käitise tasandil loomkoormusele ja tootmise iseloomule, mitte liikmesriikide keskmistele näitajatele. Paljudes liikmesriikides on levinud praktika anda sõnnik üle kolmandale osapoolele. Käitamisreeglites sätestatud nõuded sõnniku laotamisele kohalduvad üksnes juhul, kui sõnnikut laotatakse samas käitises, mis kuulub käitamisreeglite kohaldamisalasse. Sõnniku üleandmine kolmandale osapoolele ei ole käitamisreeglitega keelatud ega piiratud. Lõhnaseire kohustus on kooskõlas Eestis juba rakendatava praktikaga. Käitamisreeglite varasemas versioonis nähti ette lõhna seire vähemalt kord aastas, kuid lõplikus versioonis on nõuet täpsustatud: lõhna tuleb seirata ainult juhul, kui selle mõju tundlikele retseptoritele on tõendatud. Sellisel juhul tuleb rakendada ka asjakohaseid leevendusmeetmeid, näiteks koostada lõhnahalduskava. Käitised peavad hakkama käitamisreeglitele vastama järk-järgult vastavalt oma suurusele. Alates 1. septembrist 2030 kohalduvad nõuded käitistele, mille künnisvõimsus on vähemalt 600 loomühikut. Alates 1. septembrist 2031 laienevad nõuded käitistele, mille künnisvõimsus on vähemalt 400 loomühikut. Ülejäänud THSi kohaldamisalasse kuuluvad käitised peavad nõudeid täitma alates 1. septembrist 2032. See tähendab, et suurimate käitiste jaoks on üleminekuaeg käitamisreeglite avaldamisest ligikaudu neli aastat ning väiksemate farmide jaoks kuni kuus aastat. Tegemist on sarnase lähenemisega nagu uute PVT-järelduste avaldamisel, mille järel on käitistel samuti neli aastat aega viia tegevus ja tootmine vastavusse uute nõuetega.

	Uute nõuete täitmine eeldab sihtotstarbelisi investeeringutoetusi. Künnise ületavatel käitistel võib tekkida vajadus investeerida käitamisreeglitest tulenevatesse meetmetesse, mille maht sõltub reeglite lõplikust sisust. EPKK rõhutab, et uute ja rangemate nõuete kehtestamine peab käima käsikäes toetusmeetmetega — vastasel juhul langeb kohanemiskoormus ebaproportsionaalselt tootjatele ning võib ohustada eelkõige väiksemate ja keskmise suurusega tootjate jätkusuutlikkust. EPKK ettepanek: Uute käitamisreeglite kohaldamise eeldusena tuleb ette näha sihtotstarbelised investeeringutoetused, et toetada ettevõtjaid võimalike rangemate nõuete täitmisel. Seejuures tuleb arvestada seakasvatussektori niigi keerulist majanduslikku olukorda, mida on süvendanud 2025. aastal sektorit tabanud Sigade Aafrika katku kriisi.	ARVESTATUD Hetkel on uue EL finantsperioodi ettevalmistus faasis, kus EL tasemel käivad läbirääkimised ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) õigusraamistiku üle veel Euroopa Nõukogu tasemel ja siseriiklikult on paralleelselt alustatud uue perioodi toetusmeetmete üle arutelusid sektori ja huvigruppide esindajatega. Hetkel on esimene ring peamiste ÜPP teemavaldkondade osas tehtud ja plaanis on septembris aruteludega jätkata. Nende juures arvestatakse ka käitamise küsimustega.
	Trahvimäärad on põllumajandussektori maksevõimet arvestades ebaproportsionaalselt kõrged. Käitamisreeglite rikkumise eest näeb eelnõu juriidilisele isikule ette rahatrahvi kuni 200 000 eurot ning korduva või raskendatud rikkumise eest kuni 400 000 eurot või kuni kolm protsenti käitaja aastakäibest (eelnõu punkt 80, § 162[1]). Kliimaministeeriumi enda analüüs 32 käitise kohta näitab, et kolmeprotsendiline käibepõhine ülemmäär jääks 26 käitisel ehk ligikaudu 80 protsendil alla 200 000 euro. See tähendab, et juba esmase rikkumise ülemmäär ületab enamiku sektori käitiste puhul direktiivi proportsionaalsuse võrdlust: käibega kaks miljonit eurot käitisel moodustaks 200 000 eurot kümme protsenti ja käibega üks miljon eurot käitisel kakskümmend protsenti aastakäibest ning fikseeritud 400 000 euro lagi vastavalt veelgi enam. Kuna käive ei võrdu kasumiga ja põllumajanduse marginaalid on õhukesed, on mõlemad trahvilaed maksevõimest lahti seotud ning loovad reaalse riski	ARVESTATUD OSALISELT Selgitus: Tööstusheite direktiivi karistusi käsitlevate sätete ülevõtmisel kasutatakse direktiivis lubatud võimalust näha kõige raskemate rikkumiste eest halduskaristuse asemel ette samaväärselt tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad kriminaalkaristused. Seetõttu võetakse asjaomased nõuded üle karistusseadustiku keskkonnakuritegude koosseisude kaudu, samal ajal kui THS-is säilivad varasemalt kehtestatud väärteokoosseisud. Ettepanekuga ei ole põhjendatud arvestada osas, milles soovitakse siduda kõik rahatrahvi ülemmäärad üksnes käitaja maksevõimega või vähendada oluliselt fikseeritud ülemmäärasid. Rahatrahvi ülemmäär ja konkreetses asjas määratav rahatrahv täidavad erinevat ülesannet. Ülemmäär määrab karistuse võimaliku ulatuse, samas kui tegelik

	ebaproportsionaalselt suurteks, tootmise jätkusuutlikkust ohustavateks trahvideks. Lisaks võib üleminekuperioodil loomakasvatusele kohalduda veelgi kõrgem trahvilagi. Käitamisreeglite leebem trahvirežiim jõustub alles 1. septembril 2030, samal ajal kui kompleksloa nõuete korduva rikkumise uus, kuni 1 500 000 euro suurune trahvimäär (eelnõu punkt 79, § 162 lg 3) jõustub seaduse üldises korras. Kuna sea- ja linnukasvatus jääb kuni aastateni 2030–2032 kompleksloa alla ning veisekasvatuse load vormistatakse ümber kuni nelja aasta jooksul, tekib periood, mille jooksul võib loomakasvatuskäitisele kohalduda oluliselt kõrgem trahvilagi kui pärast üleminekut. EPKK seisukoht: Siduda trahvide ülemmäärad nii esmase kui ka korduva rikkumise korral maksevõimet arvestav proportsionaalse mudeliga või langetada fikseeritud määrasid oluliselt ning näha ette kohustus arvestada trahvi määramisel käitise maksevõimet ja proportsionaalsust. Samuti tuleb tagada, et üleminekuperioodil ei kohaldata loomakasvatuskäitistele ebaproportsionaalselt kõrgeid kompleksloa trahvimäärasid ehk kehtestada sea- ja linnukasvatusele leebemad trahvilaed juba seaduse jõustumisest.	rahatrahv määratakse iga rikkumise asjaolusid ja proportsionaalsuse põhimõtet arvestades. Karistuse individualiseerimine ja proportsionaalsuse hindamine kuuluvad juba väärteomenetluses kohtuvälise menetleja või kohtu ülesannete hulka. Karistusseadustiku üldosa kohaldub ka eriseadustes sätestatud väärtegudele ning karistus määratakse süü piires, arvestades teo asjaolusid, süü suurust ning kergendavaid ja raskendavaid asjaolusid. Samuti tuleb eristada **rahatrahvi ülemmäära**, mille määrab seadusandja ning **konkreetset rahatrahvi**, mille määrab pädev menetleja või kohus konkreetse juhtumi asjaolude alusel. Kõrge ülemmäär ei tähenda automaatselt kõrget rahatrahvi. Menetleja peab valima seaduses ette nähtud vahemikust konkreetse karistuse, mis vastab rikkumise raskusele ja süü ulatusele. Käitaja majanduslik olukord on üks asjakohane asjaolu teiste hulgas, kuid seda tuleb kaaluda koos rikkumise raskuse, süü, kahju või ohu ulatuse ja karistuse hoiatava mõju vajadusega. Sea- ja linnukasvatusele kohalduvad kuni nimetatud kuupäevadeni kompleksloa nõuded samamoodi nagu nad seni on kohaldunud, sama ka karistusmäärade osas, kus praegu on juba fikseeritud ülemmääraks 400 000 eurot.

	Tootmistegevuse peatamise alused on ebaselged. Eelnõu punktiga 76 lisatakse § 154[7], mille lõike 2 kohaselt peatab Keskkonnaamet käitise tegevuse, kui rikkumine põhjustab keskkonnatingimuste olulise halvenemise või võib kujutada märkimisväärset ohtu inimeste tervisele. Sõnastus on ei jäta Keskkonnaametile kaalutlusõigust, kuigi seletuskiri nimetab sama sätet „võimaluseks“ sekkuda. Peatamist reguleerib korraga mitu sätet (§ 18 lõiked 3 ja 5 ning § 154[7] lõige 2) erineva sõnastuse ja tingimustega, ilma et nende omavaheline suhe ja menetluskord oleksid selged, mistõttu käitajal on raske ette näha, millal ja millise menetlusega tema tootmistegevust võidakse peatada. EPKK ettepanek: Asendada § 154[7] lõikes 2 sõna „peatab“ sõnadega „võib peatada“ ning täpsustada tootmistegevuse peatamise alused, nende omavaheline suhe ja menetluskord. Ettevõtetele peab jääma võimalus puuduste eemaldamiseks, tegevuse peatamine on põhjendatud ainult äärmuslikel juhtudel.	MITTEARVESTATUD Selgitus: THD artikkel 70f punkt 3 ei sätesta võimalust peatada, vaid otsese kohustuse peatada käitise tegevus juhul kui nõuete mittetäitmine põhjustab kohalike õhu-, vee- või pinnasetingimuste olulise halvenemise või kui see kujutab või võib kujutada endast märkimisväärset ohtu inimeste tervisele. Eeldus selleks on sätestatud sama moodi THS § 154[7] lõikes 2. Samuti näeb § 154[7] lõige 1 ette, et igasugune nõuete täitmata jätmine ei too kaasa käitise tegevuse peatamist, vaid Keskkonnaametil on õigus nõuda lisameetmeid tegevus nõuetele vastavaks viimiseks. Seega on käitise peatamine juba seaduse tekstist tulenevalt äärmuslik meede, mida on võimalik rakendada kui on põhjustatud oluline keskkonnakahju või märkimisväärne oht inimeste tervisele.
	Käitiste ühe üksusena käsitlemise säte on määratlemata ja ebaselge. Eelnõu punktiga 76 lisatakse § 154[1], mille lõige 4 võimaldab loa andjal käsitleda künnisvõimsuse arvutamisel mitut käitist ühe üksusena, kui need paiknevad lähestikku ning on sama või majanduslikus või õigussuhtes oleva käitaja kontrolli all. Kuigi sätte eesmärk vältida käitiste kunstlikku jagamist on põhjendatud, ei ole selle mõisted „lähestikku“ ega „majanduslik või õigussuhe“ piiritletud ning võivad hõlmata ka sisuliselt iseseisvaid pere- ja ühistufarme. See muudab sätte tagajärje raskesti prognoositavaks. EPKK ettepanek: kehtestada selged juhised ja kriteeriumid käitiste ühe üksusena käsitamiseks, nii et liitmine põhineks sisulisel tootmisseosel. Pelgalt ühine omandi- või pereseos ei tohiks ilma sisulise seotuseta olla käitiste liitmise aluseks.	ARVESTATUD Selgitus: Eelnõus ning seletuskirjas täpsustatud „majanduslik või õigussuhe“. Euroopa Komisjon avaldab hiljemalt 5. augustil 2028 juhised kriteeriumide kohta, mille alusel hinnata käitiste käsitamist ühe üksusena, sealhulgas majandus- ja õigussuhete aspekte, konsulteerides liikmesriikidega. See toetab edaspidi sätte ühtset kohaldamist.

	Uued, madalamad künnised toovad süsteemi täiendavaid käitisi. Uued loomühikupõhised künnised on madalamad võrreldes kehtivatega, mistõttu keskkonnaloa ja käitamisreeglite kohustus võib laieneda ka seni loakohustuseta väiksematele perefarmidele. EPKK ettepanek: Palume Keskkonnaametil analüüsida Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti (PRIA) andmete põhjal, kui palju käitisi uute, madalamate künniste tõttu keskkonnaloa ja käitamisreeglite kohustuse alla lisandub, et hinnata muudatuse tegelikku mõju sektorile ning kavandada vajalik kohanemisaeg ja tugi.	ARVESTATUD Selgitus: Sea- ja linnukasvatused liiguvad sarnaselt veisekasvatusele keskkonnaloale. Sea- ja linnukasvatuse THD-st tulenevad künnised ühildatakse õhusaasteloa künnistega, mis kehtestatakse keskkonnaministri 14. detsembri 2016. a määrusega nr 67. Selle tõttu on seletuskirja mõjude osas täpsustatud võrdlusega kehtivate õhusaasteloa künnistega ning käitamisreeglite künnistega. Lisanduvaid hetkel õhusaasteluba omavaid seakasvatusi, kes peavad hakkama vastama käitamisreeglitele on umbes 14 ning linnukasvatusi 1. Kohanemisaeg on seaduseelnõuga ette nähtud kuni 2032. aastani.
	„Keskkonnatoime taseme“ mõiste mõju e on ebaselge. Eelnõu punkt 4 (§ 5 lõiked 5 ja 6) toob sisse uued mõisted „keskkonnatoime tase“ ja „keskkonnatoime piirväärtus“, mis hõlmavad muu hulgas vee- ja ressursikasutust ning jäätmeteket. Nende sisuline kehtestamise mehhanism (§ 20 ja § 44^1, sh siduvad vee kasutuse piirväärtused) on aga seotud kompleksloa regulatsiooniga, mida sea- ja linnukasvatusele pärast üleminekut ei kohaldata. Nendele käitistele kohalduvad keskkonnatoime piirväärtused üksnes juhul ja ulatuses, milles käitamisreeglid need kehtestavad (§ 154^2 ja § 154^5 lõige 2), kusjuures käitamisreeglite viimane mustand siduvaid vee- ega ressursikasutuse piirväärtusi ette ei näe. EPKK palub selgitada, kas ja millises ulatuses keskkonnatoime piirväärtused sea- ja linnukasvatusele kohalduvad ning millised on nende praktilised tagajärjed tootmisele, eelkõige veekasutuse osas, mis on loomade heaolu, hügieeni ja toiduohutuse tagamiseks hädavajalik.	ARVESTATUD Selgitus: Keskkonnatoime taseme punktid ei kohaldu sarnaselt tööstusheite seaduse II peatükki kuuluvatele sea- ja linnukasvatajate käitistele. Sea- ja linnukasvatuse sektori nõudeid reguleerivad käitamisreeglid. Käitamisreeglites ei ole vee kasutamisele ette nähtud eraldi toimetasemeid ega piirväärtusi.

	Täpsustamist vajavad veel seireandmete avalikustamine, käitamisreeglite teavitamine ja seiremeetodid. Üldsuse juurdepääs käitaja seire- ja vastavusandmetele (eelnõu punt 76, § 154⁶ lõige 5) võib hõlmata tundlikku äri- ja tootmisteavet, mistõttu tuleb tagada ärisaladuse kaitse. Käitamisreeglid avaldatakse Kliimaministeeriumi kodulehel (§ 154² lõige 2), mistõttu tuleb ette näha selge teavitus- ja jõustumiskord ning kohanemisaeg reeglite muutmisel. Seireandmete saamise meetodi valik peaks jääma käitajale paindlikuks, kuid kasutatavad heitekoefitsiendid peavad olema kättesaadavad ning arvestama Eesti tootmistingimuste ja klimaatiliste eripäradega. Samuti vajab selgitamist, kuidas käitaja peab toimima kompleksloa muutmisel üleminekuperioodil ning kas uutele ja oluliselt laienevatele käitistele nähakse ette kohanemisaeg. EPKK ettepanek: Täpsustada seireandmete avalikustamise ja ärisaladuse kaitse, käitamisreeglite teavitamise, seirekoefitsientide sobivuse ning uute ja laienevate käitiste üleminekumenetluse küsimused.	MITTEARVESTATUD Tööstusheite seaduse muutmisega ei nähta ette erinevat seireandmete avaldamise korda kui see, mis juba praegu kehtib.
Eesti Vee-ettevõtete Liit	Eelnõu § 1 punkiga 48 täiendatakse tööstusheite seaduse §-i 44 lõigetega 11–14, mille kohaselt kaudsele heitele piirväärtust määrates tuleb loa andjal arvestada lisaks käitisele kohalduvates PVT-järeldustes kirjeldatud parima võimaliku tehnikaga saavutatavale heitetasemele ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seaduse § 36 lõike 2 alusel kehtestatud ühiskanalisatsiooni juhitavate ohtlike ainete piirväärtustega ning ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seaduse § 34 alusel kehtestatud kohaliku omavalitsuse ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni kasutamise eeskirjas sätestatud ühiskanalisatsiooni juhitava reovee saastenäitajate piirväärtustega. Lisaks ei tohi kaudne heide ohustada reoveepuhasti kompleksloas või veeseaduse §-s 128 kehtestatud nõuete järgimist.	ARVESTATUD Selgitus: Täpsemad juhised loaga kehtestatud piirväärtuste ületamisest vee-ettevõtja teavitamise kohta luuakse pärast seaduse jõustumist vajalike rakendamisjuhiste koostamisel. Selleks kaasatakse kõik vajalikud osapooled, et rakendamine oleks ühiselt arusaadav kõikidele osapooltele. Juhendmaterjalide koostamise ettepanekud on teadmiseks võetud. Mõõtemääramatusega arvestamise reeglite kohta kehtestab Euroopa Komisjon rakendusmääruse, hetkel ei ole täielikult ette näha, millises ulatuses erineb või ei erine mõõtemääramatusega arvestamine proovide võtmisel sellest,

	Kuna nimetatud piirnormid on oma olemuselt seotud ka vee-ettevõtja ja käitaja vahel sõlmitud teenuslepinguga, palume selgitada, kas ja millisel viisil saab vee-ettevõtja teavet juhul, kui Keskkonnaamet tuvastab piirväärtuste ületamise ehk loa tingimuste rikkumise. Toetame võimalust arvestada piirnäitajate hindamisel mõõtemääramatusega. Samas juhime tähelepanu, et kuna reovesi juhitakse reoveepuhastisse, mille keskkonnaloas selline erisus puudub, siis võib see tekitada vastuolu ning suurendada vee-ettevõtja riski keskkonnaloa nõuete rikkumiseks. Sellisel juhul ei ole tagatud ka kõigi keskkonnaloa nõudeid täitvate osapoolte võrdne kohtlemine. Lisaks tuleb arvestada, et laborite mõõtemääramatus võib sõltuvalt määratavast ainest kõikuda suures vahemikus. Eriti problemaatilised on olukorrad, kus piirnäitajat ületatakse vähesel määral ning tekivad erinevad tõlgendused reovee nõuetele vastavuse hindamisel, mis võivad kaasa tuua vaidlusi. Eelnõust ega seletuskirjast ei selgu ka, millise aja jooksul olemasolevad kompleksload üle vaadatakse, et eelnõus sätestatud nõuded saaksid rakendatud. Samuti palume täpsustada, kas lubade ülevaatamise algatab Keskkonnaamet või peab loa omaja esitama vastava muutmistaotluse ise. Saame aru, et kompleksloas reguleeritakse vastavalt tööstuse eripärale nii veesaaste, jäätmete kui ka õhuheite piirväärtusi. Vee-ettevõtte jaoks võivad aga tööstuse reovees sisalduvad nn normikohased saasteained muutuda probleemiks õhu- ja jäätmekäitlust reguleerivate keskkonnalubade ning muude piirangute (nt töökeskkond, plahvatusoht jms) tõttu. Muudatusi tutvustaval infopäeval märgiti, et järgneva nelja aasta jooksul on kavas koostada erinevaid juhendeid, mis peaksid	mis juba praegu on kehtestatud. Rakendusmääruse koostamisse on seni kaasatud ka Eesti eksperte, kes teostavad veeanalüüse ning teavitame uute reeglite kehtestamisel kõiki osapooli, keda muudatused puudutavad. Uued nõuded kaudsele heitele (THS § 44 lõiked 12-14) rakenduvad vastavalt THS § 169^6 lõigetes 3 ja 4 sätestatud üleminekuajale.

	abistama nii käitajaid kui ka keskkonnalubade menetlejaid sätete tõlgendamisel ja rakendamisel. Toetame selliste juhendmaterjalide väljatöötamist, kuna juba praegu esineb praktikas olukordi, kus üks ametnik leiab, et konkreetne PVT kohaldub, samas kui teine on vastupidisel seisukohal. See viitab paraku õigusliku selguse puudumisele ning ebaühtlasele rakenduspraktikale. Leiame, et enne juhendmaterjalide koostamist on vajalik koostada koos kõigi asjaomaste osapooltega läbimõeldud töövoog, milles on selgelt määratletud osapoolte rollid, õigused ja vastutus. Praegu ei ole piisavalt selge, kes algatab vajalikud tegevused, kes kellega kooskõlastab ning milline osapool kannab vastutust ja omab õigust piirväärtusi kehtestada. Samuti peavad juhendmaterjalid selgelt käsitlema erinevate regulatsioonide omavahelist seost. Näiteks on ÜVVK eeskirjades sätestatud reostusgrupid, kuid paljud detailid reguleeritakse tarbijalepingus. Vajalik on selgitada, milliseid nõudeid edaspidi kus ja kui detailselt reguleeritakse ning kas jääb õigusi täiendavateks kokkulepeteks vee-ettevõtte ja tööstuse vahel. Võttes arvesse vee-ettevõtjatele järjest lisanduvaid nõudeid seoses toitainete keskkonda viimise, ohtlike ainete, mikrosaasteainete ja mikroplasti, lõhnahäiringute, reoveesette tootestamise, jäätmete lakkamise kriteeriumide, plahvatusohu ning töökeskkonnaga, tuleks sellised riskid enne seaduse kehtestamist põhjalikult läbi mõelda ning juhendmaterjalides piisava põhjalikkusega käsitleda. Samuti tuleb arvestada, et kuigi tootmised püüavad järjest enam olla keskkonnasäästlikumad, võib veekulu optimeerimine kaasa tuua reovees sisalduvate reoainete kontsentratsiooni suurenemise ning ebatüüpiliste reoainete jõudmise puhastisse, mille puhastamiseks need ei ole projekteeritud ega ehitatud.	

Eesti Keemiatööstuse Liit	Juhime tähelepanu vastuolule seletuskirja sissejuhatuses, kus ühelt poolt on märgitud, et suur osa muudatusi ei loo uusi kohustusi, vaid täpsustavad ja struktureerivad olemasolevaid nõudeid, mis omakorda kiirendavad loa andmise ja muutmise menetlust ning vähendavad vaidlusi. Teiselt poolt tunnistatakse selles samas sissejuhatuses, et muudatustega kaasneb nii ettevõtjatele kui ametnikele täiendav halduskoormus, mis tuleneb muu hulgas uute loatingimuste elementide rakendamisest ja lisakohustuste täitmisest. Eelnõuga vähendatakse halduskoormust tuntavalt loomakasvatussektoris, aga sama põhimõtet tuleks järgida ka teiste tööstussektorite puhul. Eelkõige tuleks üle vaadata need menetluslikud nõuded, mis võivad dubleerida juba kehtivat regulatsiooni või olemasolevaid kontrollimehhanisme, ning otsida võimalusi ettevõtjate ja haldusasutuste halduskoormuse vähendamiseks.	ARVESTATUD Selgitus: Muudetud seletuskirjas sissejuhatavat osa ning eristatud loomakasvatusele mõjuvad muudatused ning tööstussektorile mõjuvad muudatused. Samamoodi on täiendatud ka seletuskirja mõjude osa.
	Eelnõu punktid 10-12 EKTL hinnangul ei ole teavitamiskohustuse laiendamine keskkonnaohuga seotud juhtumitelt ka terviseohuga juhtumitele otseselt vajalik kuivõrd see on sätestatud ka juba kehtiva õiguse alusel. THS § 18 lg 1 p 1 kohaselt tuleb mistahes loa nõuete rikkumisel sellest viivitamatult informeerida Keskkonnaametit. Samuti tuleb THS § 17 lg 2 kohaselt inimeste tervist ohustava vahejuhtumi või avarii puhul viivitamatult teavitada Keskkonnaametit. Punktiga 10 täiendatakse § 18 lõiget 3 sõnaga „viivitamata“, mille kohaselt peab Keskkonnaamet käitise tegevuse peatama viivitamata. EKTL teeb ettepaneku jätta sõna „viivitamata“ sättest välja. Kuigi mõistame direktiivi eesmärki rõhutada kiire sekkumise vajadust otsese ja olulise ohu korral, ei anna selle	ARVESTATUD OSALISELT Selgitus: Nimetatud nõuded täiendavaks teavitamiseks avariidest ja vahejuhtumitest ja tegevuse peatamisest on otseselt THD-st tulenevad uued täiendused. Need kohustused on olemuslikult seotud kompleksloa ja keskkonnajärelevalve süsteemiga ning nende hajutamine teiste valdkonnaseaduste vahel muudaks nii õigusselguse kui ka direktiivi korrektse ülevõtmise tõendamise keerulisemaks. Terminoloogia on kooskõlas tööstusheite direktiivi artikliga 8.

	mõiste lisamine Eesti õiguses täiendavat õiguslikku väärtust ning võib tekitada põhjendamatut ebaselgust. Käitise tegevuse piiramine või peatamine toimub haldusmenetluse raames, mille läbiviimist reguleerib haldusmenetluse seadus. Haldusmenetluse seaduse § 5 lõike 2 kohaselt tuleb haldusmenetlus läbi viia eesmärgipäraselt, efektiivselt ning võimalikult lihtsalt ja kiiresti. Lisaks sätestab HMS § 5 lõige 4, et menetlustoimingud viiakse läbi viivituseta, kuid mitte hiljem kui seaduses või määruses sätestatud tähtaja jooksul. Seega tuleneb haldusorgani kohustus tegutseda põhjendamatu viivituseta juba kehtivast õigusest ning vastav põhimõte on Eesti õiguskorras tagatud. Leiame, et sõna „viivitamata“ lisamine tööstusheite seadusesse ei muuda haldusorgani kohustuste sisu, kuid võib tekitada asjatuid tõlgendusküsimusi selle kohta, kas tegemist on haldusmenetluse seadusest erineva või rangema standardiga. Õigusselguse huvides teeme ettepaneku säte selles osas muutmata jätta. EKTL juhib tähelepanu sellele, et eelnõus kasutatakse tegevuse peatamise aluste kirjeldamisel mõnevõrra erinevat terminoloogiat kui direktiivis. Direktiivi artiklis 8 eristatakse läbivalt kahte olukorda – immediate danger / immediate significant adverse effect ning danger / significant adverse effect. Eestikeelses direktiivis, kehtivas THSis ja eelnõus kasutatakse nende asemel osaliselt erinevaid sõnastusi (nt otsene oht, vahetu oht, otsene oht kahjustada olulisel määral, oluline kahjulik mõju, oluline ebasoodne mõju jmt), mistõttu ei ole üheselt selge, kas tegemist on üksnes terminoloogilise kohandamise või ka sisulise erinevusega. Õigusselguse huvides palume kaaluda terminoloogia ühtlustamist direktiiviga.	Seletuskirjas on ette nähtud erinevate uute nõuete rakendamiseks rakendusjuhiste loomine, ETKL ettepanekuid võetakse nende koostamisel arvesse.

	Lisaks on oluline, et määratlemata õigusmõisteid, nagu „viivitamata“, “püsiv rikkumine”, „otsene oht“ ja „oluline kahjulik mõju“, sisustataks rakenduspraktikas võimalikult ühtselt, kuivõrd nende tõlgendamisest sõltub kõige rangema haldusmeetme – tegevuse peatamise – kohaldamine. Selgemad hindamiskriteeriumid või rakendusjuhised suurendaksid õiguskindlust nii ettevõtjatele kui ka järelevalveasutusele ning aitaksid tagada proportsionaalse ja ühetaolise praktika. EKTL peab oluliseks, et tegevuse peatamine jääks ka edaspidi viimaseks abinõuks ning selle kohaldamise alused oleksid ettevõtjatele etteaimatavad ja võimalikult üheselt mõistetavad.	
	Kompleksloa taotluse andmekoosseis ja kompleksloa andmekoosseis peavad piirduma direktiivis nõutavaga EKTL toetab eesmärki eristada selgemalt taotluses esitatavad andmed ja loa andja poolt menetluse käigus kujundatavad loatingimused. Eelnõu väidab seletuskirjas, et eesmärk on "selgem andmekoosseis" ja "halduskoormuse vähendamine", kuid tegelikult liigutakse vastupidises suunas – taotlusesse tuuakse märkimisväärne hulk uusi hinnanguid, arvutusi ja tõendamiskohustusi. Taotlusele lisandub mitu uut hinnangut ja analüüsi, mille praktiline ulatus jääb eelnõust ebaselgeks. Eelkõige puudutab see: • REACH artikli 57 ja XVII lisa ainete heite vältimise või vähendamise hinnangut; • ressursside kasutamise ja seire kirjeldamist; • keskkonnatoime näitajate kirjeldamist. EKTL teeb ettepaneku selgelt sätestada, et taotluses tuleb esitada üksnes selline teave, mis on konkreetse käitise tegevuse puhul asjakohane ning mille koostamine on objektiivselt võimalik olemasolevate andmete põhjal. Vältida tuleb olukorda, kus	ARVESTATUD Selgitus: Eelnõud ning seletuskirja on täpsustatud REACH artikli 57 ja XVII lisa ainete heite hindamise osas. Taotluse puhul on tegemist on käitisest lähtuva heite üldise iseloomustamise osaga, mille puhul juhitakse eraldi tähelepanu ainetele, mis võivad oma ohtlike omaduste tõttu põhjustada suuremat ohtu inimeste tervisele või keskkonnale. Taotlejalt ei nõuta eraldiseisva hindamise ega uue heiteandmete süsteemi koostamist. Taotleja esitab talle teada olevad andmed selle kohta, kas ja millisel viisil võib nimetatud aineid käitisest keskkonda väljuda ning milliseid meetmeid nende heite vältimiseks või vähendamiseks rakendatakse või kavandatakse. Andmed esitatakse samas ulatuses ja samade heiteallikate ning keskkonda liikumise teede kohta, mida käsitletakse käitise heite üldisel iseloomustamisel. Loale kantava tingimuse näol ei ole tegemist tingimata täiesti uue loatingimuse liigiga, sest nimetatud ainete heite vältimise

	ettevõtjalt oodatakse ulatuslikke riskihinnanguid või teaduslikke analüüse ilma selgete metoodiliste juhisteta.	või vähendamise nõuded võivad olla kompleksloas juba kajastatud PVT-järelduste, muude kohaldatavate õigusaktide või nende alusel määratud loatingimuste kaudu. Väljend „vajaduse korral asjakohased nõuded“ tähendab, et selliseid nõudeid ei lisata loale automaatselt iga asjaomase aine esinemise korral, vaid üksnes siis, kui konkreetse käitise puhul on täiendav meede põhjendatud ja sobiv. Keskkonnatoimega seotud tasemed, seire ja muu kehtestatakse kohalduvate PVT-järeldustega.
	Eelnõu punktid 24 ja 32 REACH-ist tuleneva hindamiskohustuse regulatsioon vajab täpsustamist. 1. Hinnangu esitamise aeg ja eesmärk on ebaselge Eelnõu järgi peab ettevõte: • esitama hinnangu juba kompleksloa taotlusega (§ 28 lg 1 p 5); • samal ajal kantakse kompleksloale kohustus sama hinnang läbi viia (§ 41 lg 2 p 22). Need kaks nõuet ei ole omavahel kooskõlas. Eelnõu kohaselt tuleb hinnang esitada juba kompleksloa taotluse koosseisus, samas nähakse kompleksloa tingimusena ette kohustus sama hinnang läbi viia ning vajaduse korral rakendada meetmeid. Seletuskirjast ei ole arusaadav, kas tegemist on ühekordse hinnanguga loa taotlemisel või korduva kohustusega pärast loa andmist. Palume selgelt eristada, millised andmed kuuluvad taotluse koosseisu ning millised kohustused kantakse kompleksloale.	ARVESTATUD Selgitus: Muudetud THS § 26 punkti 5 ja § 41 lõike 2 punkti 22. Algses lähenemises keskenduti eraldi hinnangule ohtlike ainete heite vähendamise vajaduse kohta, kuid täpsustatud lahendus seob nõude käitise heite üldise iseloomustamise ja kompleksloa tavapärase menetlusega. Käitaja esitab taotluses asjaomaste ainete heite ja rakendatavate meetmete kohta vajalikud andmed ning loa andja hindab nende põhjal, kas olemasolevad nõuded on piisavad või tuleb loa tingimustes arvestada täiendavate asjaoludega. Seletuskirja kohaselt võetakse arvesse ka seda, et nende ainete heite vältimise või vähendamise nõuded võivad olla kompleksloas juba kajastatud PVT-järelduste või muude kohaldatavate õigusaktide alusel. Taotluse puhul on tegemist on käitisest lähtuva **heite** üldise iseloomustamise osaga, mille puhul juhitakse eraldi tähelepanu ainetele, mis võivad oma ohtlike omaduste tõttu põhjustada

	2. Meetmeid ei saa nõuda juhul, kui hindamine näitab, et neid ei ole vaja Palume täpsustada § 28 lõike 1 punkti 5 ning § 41 lõike 2 punkti 22 sõnastust. Praegune sõnastus seob hinnangu ja meetmete esitamise üheks kohustuseks, mistõttu võib jääda mulje, et meetmed tuleb esitada sõltumata hindamise tulemusest. Meetmete rakendamise kohustus peaks tekkima üksnes juhul, kui hinnang tuvastab selleks vajaduse. Kui hinnangu tulemusel selgub, et aine ei eraldu käitisest või heite vähendamiseks ei ole täiendavaid meetmeid vaja, tuleb lugeda nõue täidetuks. 3. REACH-i kohaldamine tuleb piiritleda ja ajakohastamise loogika selgitada Palume täpsustada ka REACH-ist tuleneva hindamiskohustuse ulatust. REACH XVII lisa piirangud on kasutuspõhised ning sisaldavad mitmeid erandeid. Hindamiskohustus peaks tekkima üksnes juhul, kui konkreetne ainekasutus kuulub REACH piirangu tegelikku kohaldumisalasse. Eriti problemaatiline on rakendusmääruses kasutatav sõnastus, kus viidatakse mistahes EL õigusaktidele ja neis sisalduvatele mistahes piirangutele (kirjutame sellest problemist alljärgnevalt täpsemalt). Isegi kui rakendusmääruse tekst parandada nii, et see viitaks ainult REACH-määruse piirangutele (mitte kõigile EL õigusaktidele), ei lahenda see probleemi täielikult. Pelgalt asjaolu, et aine on kantud REACH XVII lisasse, ei tähenda, et selle suhtes tekib automaatselt THS-is sätestatud hindamiskohustus. REACH XVII lisa piirangud on valdavalt kasutus- ja tootepõhised ning sisaldavad arvukalt erandeid. Näiteks formaldehüüdi suhtes kehtiv REACH XVII lisa kanne 77 puudutab eelkõige teatavate toodete turule laskmist ning selle kohaldumine sõltub konkreetse kasutusviisi ja piirangus sätestatud erandite analüüsist. Seetõttu tuleks seletuskirjas selgelt täpsustada, et hindamiskohustus tekib üksnes juhul, kui	suuremat ohtu inimeste tervisele või keskkonnale. Taotlejalt ei nõuta eraldiseisva hindamise ega uue heiteandmete süsteemi koostamist. Taotleja esitab talle teada olevad andmed selle kohta, kas ja millisel viisil võib nimetatud aineid käitisest keskkonda väljuda ning milliseid meetmeid nende heite vältimiseks või vähendamiseks rakendatakse või kavandatakse. Andmed esitatakse samas ulatuses ja samade heiteallikate ning keskkonda liikumise teede kohta, mida käsitletakse käitise heite üldisel iseloomustamisel. Loale kantava tingimuse näol ei ole tegemist tingimata täiesti uue loatingimuse liigiga, sest nimetatud ainete heite vältimise või vähendamise nõuded võivad olla kompleksloas juba kajastatud PVT-järelduste, muude kohaldatavate õigusaktide või nende alusel määratud loatingimuste kaudu. Väljend „vajaduse korral asjakohased nõuded“ tähendab, et selliseid nõudeid ei lisata loale automaatselt iga asjaomase aine esinemise korral, vaid üksnes siis, kui konkreetse käitise puhul on täiendav meede põhjendatud ja sobiv.

	konkreetne REACH XVII lisa piirang on käitise tegevusele tegelikult kohaldatav. Rakenusmääruse "Keskkonnakompleksloa taotlusele esitatavad täpsustavad nõuded ja loa andmise kord ning keskkonnakompleksloa taotluse ja loa andmekoosseis" kavand: § 8 lõike 2 punkti 3 ja punkti 4 sõnastus vajab täpsustamist. Praeguse sõnastuse kohaselt tuleb esitada iga ohtliku aine kohta „Euroopa Liidu õigusaktidest tulenev piirang koos tõendusega piirangu rakendumise või mitte rakendumise kohta käitises ning piiranguga ohtliku aine asendamise hinnang ning vajadusel asendamise tegevuskava ". Selline sõnastus on oluliselt laiem kui tööstusheite direktiivist tulenev nõue ning ei saa olla rakendatav sellisel kujul. Palume sõnastust täpsustada selliselt, et see viitaks üksnes nendele REACH-määrusest tulenevatele piirangutele, mille hindamist nõuab tööstusheite direktiiv. Hetkel ei piiritleta kuidagi, milliseid õigusakte ja piiranguid silmas peetakse. Praeguse sõnastuse korral tuleks ettevõttel sisuliselt analüüsida kõiki Euroopa Liidu õigusakte, mis konkreetset ainet mingil viisil reguleerivad, ning põhjendada iga piirangu puhul selle kohaldumist või mittekohaldumist. Näiteks on benseeni puhul Euroopa Kemikaaliameti (ECHA) andmebaasis üle 30 erineva regulatiivse kirje, mis hõlmavad muu hulgas REACH-i, CLP-d, töötervishoiu nõudeid, kosmeetikatoodete regulatsiooni, meditsiiniseadmete regulatsiooni ning mitmeid muid valdkondlikke õigusakte. Ei saa olla seadusandja eesmärk, et keskkonnakompleksloa taotluses tuleb ettevõttel eraldi välja tuua näiteks, et benseenile on kehtestatud piirang kosmeetikamääruses või meditsiiniseadmete määruses ning põhjendada, miks need tootmiskäitisele ei kohaldu. Selline nõue oleks	

	ebaproportsionaalne ega annaks loamenetluses täiendavat sisulist väärtust. Loa andja õigus nõuda lisaandmeid (§ 1 lg 2) Palume täpsustada, millistel juhtudel võib loa andja täiendavaid andmeid ja dokumente nõuda ning siduda see proportsionaalsuse põhimõttega.	
	Eelnõu punktiga 32 (alapunktiga 24) nähakse kompleksloas ette kohustus esitada loa andjale korrapäraselt ja vähemalt kord aastas teave keskkonnapoliitika eesmärkide saavutamisel tehtud edusammude kohta. Tegemist on uue loatingimusega, millega võetakse üle THD artikli 14 lõike 1 punkti d alapunkt iii. Juhime tähelepanu, et direktiiv ei sätesta aruandluse minimaalset sagedust, vaid näeb ette, et aruandlus toimub vastavalt kompleksloa tingimustele. Seetõttu teeme ettepaneku jätta eelnõust välja nõue esitada teave vähemalt kord aastas ning võimaldada aruandluse sagedus määrata loapõhiselt, arvestades konkreetse käitise eripära ja proportsionaalsuse põhimõtet. Lisaks märgime, et keskkonnajuhtimissüsteemi toimimist ja dokumentatsiooni hinnatakse juba ISO standardite kohaselt sise- ja välisauditite käigus. Leiame, et keskkonnapoliitika eesmärkide täitmise hindamine peaks ka edaspidi tuginema sellele auditeerimissüsteemile, mitte looma täiendavat regulaarset aruandluskohustust Keskkonnaametile. See vähendaks nii ettevõtjate halduskoormust kui ka Keskkonnaameti töökoormust, ilma et keskkonnakaitse eesmärgid seeläbi kannataksid.	ARVESTATUD Selgitus: KKJS-i ja sellega seotud andmete esitamist puudutav osa eelnõust kustutatud. Täpsustus kommentaarile: THD artikkel 14 lõike 1 punkt d näeb ette konkreetse andmete esitamise intervalli, seega tulevikus kui KKJS-i sätted ja sellega seotud andmete esitamise kohustus direktiivi sisse jääb, tuleb minimaalselt lähtuda THD artikkel 14 lõike 1 punktis d nimetatud intervallist.

	Punktiga 39 lisatakse § 44 lõikesse 2 uus kriteerium „aine ohtlikkus". Muudatuse eesmärk jääb ebaselgeks. Kemikaaliõiguses, sh Kemikaaliseaduses, CLP ja REACH määrustes kohaselt on oht/ohtlikkus kemikaali (aine/segu) olemuslik omadus. Teisisõnu käsitatakse ohtlikkust aine olemuslike omaduste kaudu – aine klassifitseerimine põhineb selle füüsikalistel, tervise- ja keskkonnaohtlikel omadustel. Seetõttu ei ole arusaadav, millist uut sisulist tähendust soovitakse anda mõiste „aine ohtlikkus" lisamisega senise „aine olemuse" kõrvale. Kui tegemist ei ole uue iseseisva kaalutluskriteeriumiga, on muudatus sisuliselt ebavajalik. Kui seadusandja soovib anda sellele iseseisva tähenduse, tuleks seletuskirjas selgitada, milles see erineb seni kasutatud mõistest „aine olemus" ning kuidas peab loa andja seda praktikas hindama.	ARVESTATUD Selgitus: Saasteaine olemus juba sisaldab selle ohtlikkusega arvestamist. Sõna „ohtlikkus“ kustutatud ja seletuskirjas täpsustatud miks THD sõnastust otseselt üle ei võta.
	Punktiga 48 täiendatakse § 44 lõigetega 11–14, millega nähakse kaudse vetteheite korral ette täiendav hindamis- ja põhjendamiskohustus. Leiame, et kavandatud regulatsioon dubleerib olulises osas juba kehtivat ÜVVKS regulatsiooni ning võib tuua kaasa põhjendamatu halduskoormuse. Kehtiva ÜVVKS § 36 kohaselt ei tohi ühiskanalisatsiooni juhtida reovett, mis kahjustab ühiskanalisatsiooni või reoveepuhasti tööd või põhjustab keskkonnakahju. Vajaduse korral on ettevõtja kohustatud rakendama eelpuhastust ning vee-ettevõtjal on õigus keelduda nõuetele mittevastava reovee vastuvõtmisest või nõuda täiendavaid meetmeid. Praktikas hinnatakse neid asjaolusid juba liitumis- ja teenuslepingu sõlmimisel ning vee-ettevõtja kontrollib jooksvalt reovee vastavust kokkulepitud tingimustele. Seetõttu puuduvad ettevõtjatele sisulised täiendavad kohustused juhul, kui nende reovesi vastab ÜVVKS-ist, kohaliku omavalitsuse eeskirjast ning teenuslepingust tulenevatele	ARVESTATUD OSALISELT Selgitus: THS nõuab kaudse heite korral piirväärtuste sätestamist loal ning need jäävad loa kontrollobjektiks. Seletuskiri hõlmab § 44 lõikes 12 olevate tingimuste täitmise piisavuse hindamist kooskõlas märkusega. Täiendavalt on plaanis luua konkreetsemad juhised heite piirväärtuste määramise kohta, mis hõlmavad ka kaudset heidet. Nende koostamisel kaasatakse huvigrupid. Käitaja vastutab enda välja juhitavale reoveele seatud piirväärtuse täitmise eest.

	nõuetele. Eelnõu lisab siiski iga kaudse heite juhtumi puhul täiendava hindamis- ja põhjendamismenetluse, kuigi sama eesmärk on juba saavutatud kehtiva regulatsiooni kaudu. Kui regulatsioon siiski säilib, tuleb vähemalt selgelt sätestada, et juhul kui ettevõtja täidab ÜVVKS-i nõudeid ning vee-ettevõtja kinnitab teenuslepingu tingimuste täitmist, eeldatakse § 44 lõikes 12 nimetatud tingimuste täidetust ning ettevõtjalt ei nõuta täiendavat tõendamist. Samuti vajab täpsustamist, millises ulatuses vastutab käitaja asjaolude eest, mis ei sõltu tema tegevusest (näiteks reoveepuhasti tehniline toimimine või teiste ühiskanalisatsiooni kasutajate mõju).	
	Punktiga 49 täiendatakse seadust §-ga 44[1], millega võetakse kasutusele keskkonnatoime tasemed ja vee kasutuse keskkonnatoime piirväärtused. Regulatsioon vajab täpsustamist, et vältida õiguslikku ebakindlust ja erinevat halduspraktikat. Eelnõu kohaselt tuleb kompleksloas määrata vee kasutusele siduv keskkonnatoime piirväärtus. Samas ei ole direktiivist ega eelnõust üheselt selge, kuidas tuleb toimida olukorras, kus käitisele kohalduvates PVT-järeldustes vee kasutuse keskkonnatoime taset või vastavat vahemikku üldse ei ole kehtestatud. Sellises olukorras puudub loa andjal objektiivne alus siduva piirväärtuse määramiseks ning see võib viia erineva halduspraktika ja vaidlusteni. Seetõttu teeme ettepaneku sõnastada § 44[1] lõige 1 selliselt, et keskkonnatoime piirväärtus määratakse üksnes juhul, kui see tuleneb kohaldatavatest PVT-järeldustest. Selline lahendus on kooskõlas direktiivi loogikaga ning tagab õigusselguse nii ettevõtjatele kui ka loa andjale.	ARVESTATUD Selgitus: Eelnõu § 44[1] lõiked 1 ja 2 muudetud, et siduda need varasemast enam kohalduvate PVT-järeldustega.

	Punktiga 52 täiendatakse seadust §-ga 47^2, mille lõike 3 punkt 4 kohustab käitajat koostama keskkonnajuhtimissüsteemi (KKJS) raames ohtlike keemiliste ainete loetelu, riskihinnangu ning ohutumate alternatiividega asendamise analüüsi. Leiame, et selle sätte ülevõtmine praegusel kujul ei ole põhjendatud. Euroopa Parlamendis ja nõukogus menetletava Omnibus-paketi läbirääkimistel on üheks oluliseks muudatusettepanekuks muuta tööstusheite direktiivi artiklit 14a selliselt, et ohtlike ainete inventuur ei oleks enam keskkonnajuhtimissüsteemi kohustuslik element. Arutelud liiguvad lahenduse suunas, mille kohaselt võivad ettevõtjad kasutada muude Euroopa Liidu õigusaktide alusel juba koostatud ainete inventuure, riskihinnanguid ja muid samaväärseid dokumente, vältides samade kohustuste dubleerimist erinevate regulatsioonide alusel. Selline lähenemine lähtub eesmärgist vähendada ettevõtjate halduskoormust ilma keskkonnakaitse taset vähendamata. Sellises olukorras ei ole põhjendatud kehtestada Eesti õiguses täiendavat iseseisvat kohustust koostada KKJS-i raames eraldi ohtlike ainete inventuur, riskihinnang ja asendamisanalüüs. Teeme ettepaneku jätta § 47^2 lõike 3 punkt 4 eelnõust välja vähemalt seni, kuni Omnibus-direktiivi lõplik tekst on kokku lepitud ning on selge, millises ulatuses vastav kohustus Euroopa Liidu õiguses säilib. Kui § 47^2 lõike 3 punkt 4 siiski säilitatakse, vajab see vähemalt olulist täpsustamist. Esiteks jääb ebaselgeks inventuuri ulatus. Mõisted "käitises esinevad ained" ja "käitise poolt väljutatavad ained" ei ole defineeritud. Ei ole selge, kas inventuur peab hõlmama üksnes	ARVESTATUD Selgitus: Arvestame Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivide muutmise ettepanekut nõuete lihtsustamiseks ja halduskoormuse vähendamiseks ning jätame eelnõust välja KKJSi ning üleminekukavasid puudutavad sätted.

	tootmisprotsessis kasutatavaid aineid või ka ladustatavaid aineid, transporditavaid aineid, vaheprodukte ning segudes sisalduvaid üksikuid koostisosi. Samuti ei ole selge, kas "väljutamine" tähendab üksnes keskkonda juhitavaid heiteid või hõlmab ka toodete turule laskmist või jäätmete üleandmist. Arvestades, et mitmekomponentsed ja UVCB-ained võivad sisaldada kümneid või isegi sadu koostisosi, ei oleks kõikide üksikute komponentide inventeerimine praktiliselt teostatav. Seletuskirjas tuleks selgelt määratleda inventuuri ulatus ning rõhutada, et inventuur peab keskenduma üksnes nendele ainetele, millel on tegelik või potentsiaalne keskkonnamõju. Teiseks ei ole selge riskihinnangu metoodika. Eelnõu nõuab riskihinnangu koostamist, kuid ei selgita, kas piisab olemasolevatest REACH kemikaaliohutuse hinnangutest, laiendatud ohutuskaartidel toodud kokkupuutestsenaariumidest ning töökeskkonna riskianalüüsidest või tuleb koostada täiesti uus käitisepõhine riskihindamine. Selline ebaselgus võib kaasa tuua olukorra, kus sama riski hinnatakse paralleelselt mitme erineva regulatsiooni alusel. Seletuskirjas tuleks selgesõnaliselt märkida, et olemasolevaid REACH-i, Seveso ja tööohutuse dokumente võib kasutada nõude täitmise alusena ning uut iseseisvat riskihindamist ei nõuta, kui vajalik teave on juba olemas. Kolmandaks vajab täpsustamist asendamisanalüüsi eesmärk ja õiguslik tähendus. Seletuskirjast ei nähtu, millised on tagajärjed juhul, kui analüüs näitab, et sobiv alternatiiv puudub või ei ole selle kasutamine tehniliselt, ohutuslikult või majanduslikult võimalik. Praktikas on paljude eriti ohtlike ainete puhul alternatiivid kas olematud või eeldaksid kogu tootmisprotsessi ümberkujundamist. Sellisel juhul peab olema selgelt sätestatud, et nõue loetakse täidetuks ka siis, kui käitaja on alternatiivide	

	olemasolu põhjendatult analüüsinud ning jõudnud dokumenteeritud järeldusele, et asendamine ei ole võimalik. Kokkuvõttes leiame, et § 47^2 lõike 3 punkt 4 tuleks eelnõust välja jätta vähemalt kuni Omnibus-direktiivi menetluse lõpuni. Kui säte siiski säilib, tuleb selle ulatust ja kohaldamist oluliselt täpsustada, et vältida olemasolevate regulatsioonide dubleerimist ning põhjendamatut halduskoormust ettevõtjatele.	
	Eelnõu **punktiga 79** muudetakse THS § 162 lõiget 3 ning nähakse ette võimalus kohaldada korduvate rikkumiste korral käibepõhiseid trahve. Palume hinnata, kas kavandatud regulatsioon vastab tööstusheidete direktiivi (EL) 2024/1785 artikli 79 nõuetele ning vajaduse korral täpsustada eelnõud. Eelnõu seob kõrgendatud sanktsiooni kohaldamise üksnes rikkumise korduvusega (varasem ettekirjutus või varasem väär- või kuriteokaristus). Samas tuleneb THD artiklist 79, et käibepõhiseid trahve kohaldatakse raskeimate rikkumiste korral ning rikkumise liigitamiseks raskeimate hulka tuleb muu hulgas arvesse võtta rikkumise laadi, raskusastet ja ulatust, selle mõju inimeste tervisele ja keskkonnale ning alles seejärel ka seda, kas rikkumine oli korduv või ühekordne. Korduvus on direktiivis üks karistuse määratlemisel arvesse võetavatest asjaoludest, mitte raskeima rikkumise iseseisev määratlus. Palume selgitada, kuidas on eelnõus valitud lähenemine kooskõlas THD artikli 79 regulatsiooniga või kaaluda sätte muutmist. Lisaks: • Varasema karistatuse arvestamine. Eelnõu võimaldab käibepõhist trahvi kohaldada juhul, kui isikut on varem väär- või kuriteo korras karistatud, kuid ei sätesta, millise ajavahemiku jooksul toime pandud rikkumisi arvesse võetakse. Palume kaaluda	ARVESTATUD Selgitus: Tööstusheite direktiivi karistusi käsitlevate sätete ülevõtmisel kasutatakse direktiivis lubatud võimalust näha kõige raskemate rikkumiste eest halduskaristuse asemel ette samaväärselt tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad kriminaalkaristused. Seetõttu võetakse asjaomased nõuded üle karistusseadustiku keskkonnakuritegude koosseisude kaudu, samal ajal kui THS-is säilivad varasemalt kehtestatud väärteokoosseisud.

	selle täpsustamist, et oleks tagatud õigusselgus ja proportsionaalsus. • Trahvimäära valik. Seaduse tekstist ei nähtu, millistel juhtudel kohaldatakse rahatrahvi kuni 1,5 miljonit eurot ning millistel juhtudel kuni 3% aastakäibest. Vastavad kriteeriumid peaksid tulenema seadusest endast, mitte üksnes seletuskirjast. • Käibe määratlemine. Palume kaaluda täpsustamist, kas käibepõhise trahvi arvutamisel lähtutakse kogu ettevõtja aastakäibest või üksnes selle käitise või tegevusala käibest, mille suhtes rikkumine toime pandi. Mitut kompleksluba omavate ettevõtjate puhul võib kogu ettevõtte käibest lähtumine viia ebaproportsionaalsete tulemusteni. • Aastakäibe arvestamise alus. Seletuskirjas on märgitud, et kui eelmise majandusaasta aruanne ei ole kinnitatud, võib lähtuda sellele eelnenud majandusaasta andmetest. Selline lahendus ei tulene aga seaduse tekstist. Kui see on regulatsiooni eesmärk, tuleks vastav võimalus sätestada seaduses endas. Seejuures tuleks siiski arvestada, et direktiiv sellist võimalust ette ei näe. • Palume täiendavalt põhjendada 1 500 000 euro suuruse fikseeritud trahvi ülemmäära kehtestamise vajadust. Seletuskirja kohaselt on selle põhjuseks asjaolu, et ligikaudu poolte ettevõtjate puhul jääks direktiivis sätestatud 3% käibepõhine ülemmäär alla kehtiva 400 000 euro suuruse väärteotrahvi ülemmäära. Sellest ei nähtu aga, miks peaks see iseenesest kaasa tooma vajaduse kehtestada ligi neli korda kõrgem fikseeritud ülemmäär. Vastupidi – kui kehtiv 400 000 euro suurune maksimum ületab juba direktiivis sätestatud minimaalse nõude, näib Eesti regulatsioon selles osas olevat direktiivist oluliselt varem oluliselt rangem. Arvestades, et kõnealune Eesti ülemmäär (400 000) kehtestati alles 2022. aastal seadusandja hinnangul tõhusa, proportsionaalse ja hoiatava sanktsioonina, vajab täiendavat põhjendamist, miks ei ole see enam raskeimate rikkumiste puhul piisav ning miks	

	direktiivi ülevõtmine eeldab just 1 500 000 euro suuruse fikseeritud ülemmäära kehtestamist. Lisaks tekib küsimus, kas 400 000 euro suurune maksimum on üldse põhjendatud tavapäraste rikkumiste puhul, kui seaduses luuakse nüüd eraldi raske rikkumise regulatsioon. Loogiline oleks sanktsioonisüsteem ümber kujundada nii, et: • tavapäraste rikkumiste maksimum oleks madalam; • raskeimate rikkumiste puhul kohaldataks direktiivis nõutud kõrgemat ülemmäära. Praegune lahendus jätab aga alles väga kõrge ülemmäära ka tavapäraste rikkumiste jaoks ning lisab sellele veel ühe, oluliselt kõrgema taseme. Seletuskiri ei põhjenda, miks senine 400 000 euro suurune maksimum peaks pärast raske rikkumise regulatsiooni kehtestamist jätkuvalt olema vajalik ka kõigi teiste rikkumiste puhul.	
	Üldisemalt leiame, et eelnõu koostamisel tuleks arvestada Euroopa Liidu tasandil paralleelselt menetletava Omnibus-paketiga. Mitmed käesolevas eelnõus üle võetavad nõuded on Euroopa Parlamendis ja nõukogus sisulisel ümbervaatamisel ning mitme kohustuse puhul liiguvad läbirääkimised halduskoormuse vähendamise ja olemasolevate dokumentide laiemat kasutamist võimaldava lahenduse suunas. Sellises olukorras ei ole põhjendatud võtta Eesti õigusesse üle nõudeid nende praegusel kujul, kui on tõenäoline, et direktiivi lõplik tekst kujuneb oluliselt paindlikumaks. Ettevõtjatel puudub seejuures igasugune õiguskindlus, et pärast Omnibus-direktiivi vastuvõtmist vaadatakse ka Eesti tööstusheite seadus samas ulatuses uuesti läbi. Kuna tegemist on miinimumühtlustamist võimaldava keskkonnaõiguse	ARVESTATUD Selgitus: Arvestame Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivide muutmise ettepanekut nõuete lihtsustamiseks ja halduskoormuse vähendamiseks ning jätame eelnõust välja KKJSi ning üleminekukavasid puudutavad sätted.

	valdkonnaga, võivad liikmesriigid säilitada või kehtestada direktiivist rangemaid nõudeid. Seetõttu ei saa eeldada, et Euroopa Liidu tasandil tehtavad lihtsustused jõuavad automaatselt ka Eesti õigusesse. Praktikas võib see tähendada, et ettevõtjatele kehtestatakse juba praegu täiendavad kohustused, mis Euroopa Liidu seadusandja on vahepeal pidanud ebaproportsionaalseks või dubleerivaks, kuid mis jäävad Eesti õiguses siiski kehtima. Õigusloome kvaliteedi ja õiguskindluse seisukohast ei ole otstarbekas võtta üle nõudeid, mille otstarbekust Euroopa Liidu seadusandja samal ajal ümber hindab. Selline lähenemine võib kaasa tuua olukorra, kus ettevõtjad peavad investeerima uute kohustuste täitmisse, kuid nende kohustuste säilitamiseks puudub mõne aja pärast Euroopa Liidu õiguses sisuline põhjendus.	
Eesti Keskkonnajuhtimise Assotsiatsioon	Leiame, et PVT-ga saavutatavad heitetasemed võiksid jääda kogu PVT-järeldustes sätestatud vahemiku piiresse ning praktikas ei peaks vaikimisi lähtuma alati rangeimast tasemest. Eesti ei peaks rakendama direktiivist rangemaid nõudeid kui lähiriigid, kuna see võib vähendada kohaliku tööstuse konkurentsivõimet ja suurendada imporditud toodangu osakaalu.	ARVESTATUD OSALISELT Selgitus: Sellega arvestatud juba kooskõlastamisele saadetud eelnõus. Eelnõu kohaselt ei pea vaikimisi lähtuma alati rangeimast tasemest.
	§ 44[1] Keskkonnatoime näitajad võiksid olla eelkõige võrdlus- ja juhtimisvahendid, mitte sanktsioneeritavad piirväärtused. Mitmed keskkonnatoimet mõjutavad tegurid, näiteks kasutatava tooraine omadused, alternatiivsete materjalide kättesaadavus või turuolukord, ei ole täielikult käitaja kontrolli all.	MITTEARVESTATUD Selgitus: Ettepanek on vastuolus THD-st tuleneva kohustusega. Tasemed pannakse paika uutes PVT-järeldustes, mille koostamisel tuleb olla kaasatud, et kõik vajalikud tegurid saaksid nende määramisel arvesse võetud.

	§ 47[3] Ümberkujundamiskava puhul palume tagada, et ümberkujundamiskava soovituslik iseloom oleks seaduse rakendamisel üheselt mõistetav. Valdkondades, kus puuduvad veel vajalikud tehnoloogilised lahendused, CO_2 transpordi infrastruktuur või regulatiivne kindlus, ei tohiks ümberkujundamiskava kaasa tuua sisulist investeerimiskohustust.	MITTEARVESTATUD Selgitus: Tegemist on indikatiivse kavaga, mille sisuline täitmine ei too kaasa seaduse rikkumist. Seoses keskkonnaomnibussist tulenevate muudatustega, on üleminekukavad eelnõust välja jäetud.
	Leiame, et ressursitõhususe nõuete rakendamisel tuleks arvestada juba toimivate ringmajanduse praktikatega. Näiteks alternatiivsete kütuste, tööstuslike kõrvalsaaduste ja ringlusse võetud mineraalsete materjalide kasutamist võiks käsitada ressursitõhususe eesmärkide täitmisena, vältides olemasolevate tegevuste dubleerivat hindamist.	
Viru Keemia Grupp AS	Eelnõu seletuskirja kohaselt „Suur osa muudatusi ei loo uusi kohustusi, vaid selgitavad ja struktureerivad seniseid nõudeid, mis omakorda kiirendavad loa andmise ja muutmise menetlust ning vähendavad vaidlusi“ ning „Kokkuvõttes toetavad eelpool kirjeldatud seadusemuudatused selgemat, kiiremat ja paremini toimivat lubade süsteemi.“ Ettevõtted nõustuvad, et need hinnangud on asjakohased veise-, sea- ja linnukasvatusega tegelevatele käitistele, kuid ülejäänud tööstusheite seaduse kohaldamisalasse jäävatele käitistele, vastupidiselt, lisandub eelnõu kohaselt palju kohustusi, mis tõstavad oluliselt halduskoormust nii ettevõte kui ka Keskkonnaameti jaoks (sh tõenäoliselt mõjutab negatiivselt keskkonnakaitselubade reaalset menetlusaega). Seda osaliselt tunnistatakse ka seletuskirjas esitatud järeldusega: „Muudatustega kaasneb ettevõtjate mõningane halduskoormuse ning ka Keskkonnaameti töökoormuse kasv, eeskätt uute loatingimuste elementide rakendamise, lisakohustuste kontrollimise ning nendega seotud menetlustoimingute ja teabe avalikustamise nõudega.“ Seetõttu	ARVESTATUD Selgitus: Seletuskirja täiendatud seoses avalduvate mõjudega tööstussektorile. Menetlusaegade mõju väljendub töökoormuse kasvuga Keskkonnaametile, mis on mõjude ja kulude osas välja toodud.

	palume seletuskirja põhjalikumalt käsitleda halduskoormuse kasvu ettevõtjatele ning Keskkonnaametile koos hinnanguga menetlusaegade osas.	
	Punktiga 10 täiendatakse tööstusheite seaduse (edaspidi THS) § 17 lõiget 1, lisades käitajale kohustuse teavitada Keskkonnaametit lisaks keskkonda oluliselt mõjutavast avariist või vahejuhtumist ka nendest avariidest või vahejuhtumitest, mis mõjutavad oluliselt inimeste tervist. Vastav nõue sisaldub juba kehtiva THS § 17 lg 2 (kui avarii või vahejuhtum võib tõenäoliselt tuua kaasa negatiivse mõju inimese tervisele, siis tuleb viivitamata võtta meetmed ja sellest viivitamata Keskkonnaametit teavitada) ja § 18 lg 1 p 1 (loa nõuete rikkumisel tuleb sellest viivitamatult informeerida Keskkonnaametit), mistõttu on uue sätte lisamine ebavajalik ja teeme ettepaneku see eelnõust välja jätta.	MITTEARVESTATUD THS § 17 lõige 1 sätestab üldise teavitamise kohustuse avariidest ja vahejuhtumitest, mis mõjutavad keskkonda või inimeste tervist. THS § 17 lõige 2 käsitleb avarii või vahejuhtumi järel võetud meetmetest teavitamist. THS § 18 käib loa nõuete rikkumise kohta, kuid § 17 käib avariide ja vahejuhtumite kohta, mis ei ole omavahel otseselt seotud. Seega on § 17 lõikes 1 sõnastuse säilitamine vajalik nii sisuliselt, kui ka THD sõnastusega kooskõla säilitamiseks.
	Punktiga 11 täiendatakse THSi § 18 lg 3 selliselt, et Keskkonnaamet peab käitise tegevuse peatama „viivitamata“. Teeme ettepaneku jätta sõna „viivitamata“ sättesse lisamata, kuna see tekitab ebaselgust. Lisaks on vastav nõue juba Eesti õigusesse üle võetud. Mingi tegevuse piiramine või peatamine saab toimuda üksnes haldusmenetluse raames. Haldusmenetluse läbiviimist reguleerib haldusmenetluse seadus (HMS). HMS § 5 lg 2 sätestab, et haldusmenetlus viiakse läbi eesmärgipäraselt ja efektiivselt, samuti võimalikult lihtsalt ja kiirelt, vältides üleliigseid kulutusi ja ebameeldivusi isikutele. HMS § 5 lg 4 sätestab, et menetlustoimingud viiakse läbi viivituseta, kuid mitte hiljem kui seaduses või määruses sätestatud tähtaja jooksul. Seega on direktiivis sisalduv nõue juba Eesti õiguskorda ülevõetud HMS kaudu ja puudub vajadus selle täiendavaks reguleerimiseks THS-s.	MITTEARVESTATUD Selgitus: HMS § 5 toetab kiiret tegutsemist, kuid ei asenda THS-is materiaalõiguslikku nõuet peatada tegevus viivitamata. Ülevõtmise läbipaistvuse, direktiiviga vastavuse säilitamiseks ja vahetu ja olulise ebasoodsa mõju selge eristamise tõttu tuleb THS-is säilitada THD-st tulenev sõnastus.
	Punktiga 24 muudetakse THSi § 28 ning uuendatakse kompleksloa taotluse andmekoosseisu. Punktiga 32 täiendatakse THSi § 41 lõiget 2 (§ 41 lg 2 p 22) ja tuuakse see ka kompleksloa	ARVESTATUD Selgitus:

	koosseisu. Punktiga 22 lisatakse kompleksloale nõue käitajal hinnata REACH-määruse artikli 57 kriteeriumidele vastavate ainete ning REACH-määruse XVII lisas käsitletud ainete heidet ning vajaduse korral võtta kasutusele meetmed nende ainete heite vältimiseks või vähendamiseks. Seletuskirja selgitus on aga vastuoluline: ühelt poolt öeldakse, et hinnang esitatakse § 28 lõike 1 punkti 5 kohaselt koos taotlusega. Teisalt, et loale kantakse nõue hinnangu teostamiseks koos hinnangu tulemuste ja meetmetega. Kui loale kantakse nõue hinnata, siis hindamine toimub pärast loa väljaandmist, sellisel juhul ei ole põhjendatud nõuda käitajalt sama hinnangut juba taotluse koosseisus. Hetkel tekib seeläbi olukord, kus käitajalt oodatakse ühte ja sama asja nii enne loa andmist kui ka pärast seda. Teeme ettepaneku seletuskirjas ja vajaduse korral eelnõus rollid selgelt lahutada, kus on täpsustatud loa taotluse koosseis ning kompleksloale kantav koosseis.	Muudetud THS § 26 punkti 5 ja § 41 lõike 2 punkti 22. Algses lähenemises keskenduti eraldi hinnangule ohtlike ainete heite vähendamise vajaduse kohta, kuid täpsustatud lahendus seob nõude käitise heite üldise iseloomustamise ja kompleksloa tavapärase menetlusega. Käitaja esitab taotluses asjaomaste ainete heite ja rakendatavate meetmete kohta vajalikud andmed ning loa andja hindab nende põhjal, kas olemasolevad nõuded on piisavad või tuleb loa tingimustes arvestada täiendavate asjaoludega. Seletuskirja kohaselt võetakse arvesse ka seda, et nende ainete heite vältimise või vähendamise nõuded võivad olla kompleksloas juba kajastatud PVT-järelduste või muude kohaldatavate õigusaktide alusel.
	Punktiga 22 lisatakse kompleksloa koosseisu nõue käitajal hinnata REACH-määruse artikli 57 ainete ja REACH-määruse XVII lisa ainete heite vältimise või vähendamise vajadust ning võtta meetmed selliste ainete vältimiseks või vähendamiseks. Sama sõnastus kordub eelnõu § 28 lg 1 punktis 5. Mõlemas kohas ühendab sõna „ning“ hindamise ja meetmed üheks kohustuseks ilma tingimuslikkuseta, mis grammatiliselt tähendab, et meetmed tuleb esitada sõltumata hindamise tulemusest, sealhulgas ka siis, kui käitaja jõuab järeldusele, et heite vältimiseks vajadust ei ole. Teeme ettepaneku muuta § 41 lg 2 p 22 ja § 28 lg 1 p 5 sõnastust, asendades sõna „ning“ sõnadega „ning vajaduse korral“, nii et kohustus meetmeid võtta tekib üksnes siis, kui hindamine tuvastab selleks vajaduse. Palume lisaks seletuskirjas täpsustada, et kui hindamine näitab, et ainet käitisest ei eraldu, loetakse nõue täidetuks ning eraldi meetmeid esitama ei pea.	ARVESTATUD Selgitus: Muudetud THS § 26 punkti 5 ja § 41 lõike 2 punkti 22 ning seletuskirja. Loa tingimusena välja toodud, et ainult juhul kui asjakohane.
	Punktiga 24 muudetakse THSi § 28 lõike 1 punktis 5 sätestatud kohustust esitada hinnang REACH-määruse artikli 57	MITTEARVESTATUD

	kriteeriumidele vastavate ainete või XVII lisas esitatud piirangutes käsitletud ainete kohta. REACH-määruse XVII lisa piirangud on kasutusjuhupõhised: aine võib XVII lisas olla, kuid konkreetne tööstuslik kasutus võib olla piirangust vabastatud (nt sõnaselge erand tööstuslikule kasutusele). Eelnõu § 28 lg 1 p 5 ega § 41 lg 2 p 22 ei täpsusta, kas hindamiskohustus tekib ainult siis, kui käitise konkreetne kasutus kuulub piirangu tegelikku kohaldumisalasse (arvestades erandeid), või juba ainuüksi aine kuulumisest XVII lisasse. Arvestades, et REACH-määrruse XVII lisa sisaldab mitmeid kasutuspõhiseid erandeid (nt tööstuslikud vahesaadused, spetsiifilised kasutusalad), võib sätte praegune sõnastus viia olukorrani, kus Keskkonnaamet nõuab hinnangu koostamist ka selliste ainete kohta, mille kasutus on piirangust vabastatud. See suurendab põhjendamatult halduskoormust ning ei ole kooskõlas REACH regulatsiooni loogikaga. Palume seletuskirjas selgesõnaliselt täpsustada, et REACH XVII lisa alusel tekib hindamiskohustus ainult siis, kui käitise konkreetne ainekasutus kuulub piirangu tegelikku kohaldamisalasse, võttes arvesse kõiki asjakohaseid erandeid.	Selgitus: Eelnõu § 28 lõike 1 punktis 5 ja § 41 lõike 2 punktis 22 sätestatud nõue ei käsitle REACH-määruse XVII lisa kohase aine kasutamise lubatavust ega piirangu kohaldamist konkreetsele kasutusviisile, vaid sellise aine käitisest lähtuvat heidet ning selle vältimiseks või vähendamiseks rakendatavaid või vajalikke meetmeid. THD artikli 14 lõike 1 punkt ab viitab ainetele, mida käsitletakse REACH-määruse XVII lisa piirangutes, ega seo heite vältimise või vähendamise vajaduse hindamist sellega, kas käitise konkreetne kasutus kuulub asjaomase piirangu kohaldamisalasse või on sellest vabastatud. Ka juhul, kui konkreetne tööstuslik kasutus on XVII lisa piirangust vabastatud, võib aine käitisest keskkonda heitmine selle omaduste tõttu vajada kompleksloa menetluses eraldi tähelepanu. Seetõttu ei ole põhjendatud piirata taotluses andmete esitamise ega loas asjakohaste nõuete määramise kohustust üksnes nende juhtudega, kus konkreetne ainekasutus kuulub XVII lisa piirangu tegelikku kohaldamisalasse. Samas ei tähenda aine nimetamine XVII lisas automaatselt täiendava loatingimuse kehtestamist, andmeid ja meetmete vajadust hinnatakse käitise heite üldise iseloomustamise osana ning eraldi nõue määratakse ainult vajaduse korral. Taotluse ja loa andmeid ohtlike ainete osas täpsustatud eelnõud ning seletuskirjas.
	Punktiga 24 ja punktiga 32 (sh § 41 lg 2 p 22) kehtestatakse REACH-põhine hindamiskohustus, kuid ei sätestata selle ajakohastamise korda. REACH-määruse XVII lisa muutub Euroopa Komisjoni delegeeritud määrustega, mõnikord mitu korda aastas. Kui REACH-määruse XVII lisasse lisatakse pärast loa andmist uus aine, siis eelnõus ei ole sätestatud ja seletuskirjas ei ole selgitatud millal ja kuidas peab käitaja seda THS-i kontekstis arvestama - kas nõudeid tuleb täita koheselt või järgmise loa	MITTEARVESTATUD Selgitus: Ettepanekut ei arvestata eraldi ajakohastamismehhanismi lisamise osas. Kavandatav nõue ei tähenda, et iga REACH-määruse XVII lisa muudatus tooks automaatselt kaasa kompleksloa muutmise või käitaja kohese uue hindamiskohustuse. Uut ainet arvestatakse kompleksloa

	läbivaatamisel? Teeme ettepaneku lisada THSi selge ajakohastamise mehhanism.	andmisel, muutmisel või läbivaatamisel ning varem juhul, kui aine esineb konkreetses käitises ja selle heide võib tingida loa nõuete muutmise. Pelgalt aine lisamine XVII lisasse ei ole iseenesest piisav alus loa muutmiseks. Loa ajakohastamise mehhanism on juba THS-is olemas. Lisaks on muudetud ja selgitatud nimetatud punkti olemust.
	Punktiga 39 täiendatakse THSi § 44 lõiget 2, lisades heite piirväärtuste määramisel arvestatavate tegurite hulka lisaks aine olemusele ka aine ohtlikkuse. Seletuskiri ei selgita, mida täpselt mõistetakse „aine ohtlikkuse" all ja kuidas see erineb „aine olemusest". Ainete puhul on olemus ja ohtlikkus sageli lahutamatud – kantserogeenne aine on ohtlik just oma keemilise olemuse tõttu, mitte sõltumata sellest. Seega jääb ebaselgeks, mida „olemus" lisaks „ohtlikkusele" veel katab ja vastupidi. Veelgi olulisem on see, et seletuskiri ei täpsusta, millisele klassifikatsioonisüsteemile „ohtlikkuse" hindamine tugineb. Võimalikke tõlgendusi on mitu: kas arvestatakse kõiki CLP-määruse (EÜ) nr 1272/2008 ohuklasse (sh nt tuleohtlikkus, mürgisus, keskkonnaohtlikkus jne), ainult REACH-määruse artikli 57 kriteeriumidele vastavaid eriti ohtlikke aineid (SVHC), ainult inimtervisele ohtlikke aineid, või midagi muud. Ilma sellise täpsustuseta on Keskkonnaamet ja käitaja olukorras, kus nad ei tea, millise ohtlikkuse taseme juures peab piirväärtus muutuma rangemaks. Teeme ettepaneku täpsustada seletuskirjas, millisele klassifikatsioonisüsteemile „aine ohtlikkuse" hindamine § 44 lõike 2 rakendamisel tugineb. Lisaks selgitada, kuidas „aine olemus" ja „aine ohtlikkus" üksteisest sisuliselt erinevad. Samuti teeme ettepaneku täpsustada, kas ohtlikkuse arvestamine on kohustuslik kõigi CLP ohuklasside puhul või üksnes SVHC-ainete ja/või inimtervisele või keskkonnale eriti ohtlike ainete puhul – ühtse rakendamispraktika tagamiseks on see eristus vajalik.	ARVESTATUD Selgitus: Kustutatud „ohtlikkus“, sest seda arvestatakse aine olemuse osana.

	Punktiga 52 täiendatakse THSi §-ga 47^2, mille lõike 3 punktiga 4 kohustatakse käitajat koostama KKJS-i raames ohtlike keemiliste ainete loetelu, riskihinnangu ja asendamisanalüüsi. Omnibus-direktiiv plaanib § 472 lg 3 p 4 aluseks oleva THD artikli 14a nõude, ohtlike ainete inventuuri, riskihinnangu ja asendamisanalüüsi, täielikult eemaldada. Samuti tervikuna dubleerib § 47^2 lg 3 p 4 olulises osas juba olemasolevaid kohustusi: REACH kemikaaliohutuse hindamist, Seveso III ohutusdokumentatsiooni ja tööohutuse riskianalüüse. Täiendav dokument suurendab halduskoormust ilma selge keskkonnakasuta. Seetõttu teeme ettepaneku jätta § 47^2 lg 3 p 4 praegusest eelnõust välja ja oodata Omnibus-direktiivi lõplikku teksti. Nende praegune ülevõtmine koormab käitajaid kohustusega, mis Euroopa Liidu tasandil peatselt kaob. Kui ülaltoodust hoolimata nõue lisatakse eelnõusse, siis näeme siin mitmeid problemaatilisi aspekte. · § 47^2 lg 3 p 4 kohustab koostama loetelu "ohtlikest keemilistest ainetest, mis esinevad käitises või mida käitis väljutab". Järgmised mõisted vajavad täpsustamist: "Esinevad käitises" – kas see hõlmab ainult toodetavaid ja kasutatavaid aineid, või ka ladustatavaid, transporditavaid ja reaktsiooni vaheprodukte? Kemikaaliseaduse tähenduses on "käitlemine" väga lai mõiste. • "Väljutamine" – kas tähendab heidet keskkonda, toodanguna turule viimist, käitisest jäätmetena välja viimist, või midagi muud? • "Muude ainete koostisosana" – aine võib sisaldada kümneid (mitme komponendilisi ained) kuni sadu (UVCB-ained) erinevaid koostisosi. Kõikide koostisosade eraldi inventeerimine ei ole teostatav. Seega palume seletuskirjas defineerida mõisted "esineb käitises" ja "väljutab". Aineid tuleb käsitleda tervikuna, mitte koostisainete kaupa. Inventuur peaks katma ainult aineid,	ARVESTATUD Selgitus: Arvestame Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivide muutmise ettepanekut nõuete lihtsustamiseks ja halduskoormuse vähendamiseks ning jätame eelnõust välja KKJSi ning üleminekukavasid puudutavad sätted.

	millel on tegelik või potentsiaalne heide keskkonda, mitte universaalset kemikaaliregistrit. · § 47^2 lg 3 p 4 nõuab "riskihinnangut ohtlike ainete mõju kohta inimeste tervisele ja keskkonnale", kuid seletuskiri ei täpsusta oodatavat metoodikat ega taset. Kas REACH-kohane kemikaaliohutuse hindamine (CSA) on aktsepteeritav? Kas nõutakse käitisespetsiifilist hindamist? Kas olemasolevad töökeskkonna riskianalüüsid ja REACH allkasutaja stsenaariumid on piisav sisend? Seega palume seletuskirjas täpsustada riskihinnangu aktsepteeritav metoodika. Soovitame sätestada, et riskihinnangus võib tugineda olemasolevatele REACH kemikaaliohutuse aruannetele, laiendatud ohutuskaartide kokkupuutestsenaariumidele ning töökeskkonna riskianalüüsidele, ilma et käitajalt nõutaks täiesti uue sõltumatu hindamisdokumendi koostamist. · § 47^2 lg 3 p 4 nõuab "ohutumate alternatiividega asendamise ... võimaluste analüüsi", kuid seletuskiri ei selgita, mis juhtub, kui analüüs näitab, et asendamine ei ole võimalik. Paljude SVHC-ainete puhul ei eksisteeri protsessispetsiifilisi alternatiive. Lisaks võib alternatiiv küll teoreetiliselt olemas olla, kuid osutuda majanduslikult mittetasuvaks (nt alternatiivi kasutamine eeldaks käitise täielikku ümberehitust) või protsessiohutuse seisukohast vastuvõetamatuks (nt alternatiivne aine on ohtlikuma käitlemisprofiili või suurema plahvatusriskiga). Kõigil neil juhtudel on analüüs teostatav, kuid tulemus on paratamatult negatiivne. Ebaselgus tekitab riski, et negatiivset tulemust ei loeta nõude täitmiseks. Palume seletuskirjas selgesõnaliselt sätestada, et asendamisanalüüsi eesmärk on välja selgitada, kas turul on ohutumat alternatiivi. Kui analüüs näitab, et asendamine ei ole protsessitehniliste, majanduslike või ohutusnõuete tõttu teostatav, loetakse nõue täidetuks põhjendatud negatiivse järelduse	

	dokumenteerimisega. Samuti palume täpsustada asendamatuse põhjenduse dokumenteerimise vormi.	
	Eelnõu **punktiga 29** on THSi § 41 lõike 2 punkti 7 lisatud heitkoguste kajastamise nõue, mis tuleneb THD artikli 12 lõike 1 punktist f, mille kohaselt peab luba kajastama andmeid heidete laadi ja koguste kohta mida käitis eeldatavalt eraldab igasse keskkonnaelementi, sealhulgas lõhnaaine esinemise kohta. Juhime tähelepanu, et THD artikli 12 lõike 1 punkt f sätestab keskkonnakompleksloa taotluse andmekoosseisu, mitte loa andmekoosseisu. Arvestades, et sättesse heitkoguste kajastamise lisamise nõuet sisuliselt põhjendatud pole, siis on see ebavajalik ja teeme ettepaneku see eelnõust välja jätta.	ARVESTATUD Selgitus: Eemaldatud § 41 lõike 2 punktist 7 heitkogused.
	Punktiga 49 täiendatakse THSi §-ga 44^1 järgmises sõnastuses: lõikega 2 seatakse loa andjale nõue (lisaks lõikes 1 sätestatud nõuetele) kehtestada kompleksloas keskkonnatoime piirväärtused vee kasutusele. THD-s on selgelt määratlemata olukorrad, kus käitisele kohalduvates PVT-järeldustes pole kirjeldatud vee kasutuse keskkonnatoime piirväärtused. Vältimaks vaidluseid loa taotleja ja loa andja vahel, teeme ettepaneku jätta eelnõust välja §-ga 44^1 lõike 2 punkt 1 ning sõnastada §-ga 44^1 lõige 1 järgnevalt: (1) Kui käitise tegevuse või tootmisprotsessi liigi suhtes on avaldatud PVT-järeldusi käsitlev otsus, märgib loa andja kompleksloas PVT-järeldustes kirjeldatud parima võimaliku tehnika rakendamisel keskkonnatoime tasemete vahemiku ning vee kasutusele keskkonnatoime piirväärtuse, mida ei tohi tavapärastel käitamistingimustel kindlaksmääratud ajavahemikus või ajavahemikes ületada, võttes arvesse § 45 lõikes 2 esitatud erisust.	ARVESTATUD Selgitus: Eelnõu § 44^1 lõiget 1 ja 2 muudetud.

	Eelnõu **punktiga 79** muudetakse THS § 162 lg 3 sätestatud väärteotrahvide määramise ja arvestamise aluseid (käibepõhised trahvid). Eelnõu on selles osas vastuolus nii THD kui Eesti põhiseaduse ja karistusõiguse oluliste põhimõtetega: 1. Direktiivi kohaselt tohib käibepõhiseid trahvimäärasid rakendada üksnes kõige raskemate rikkumiste korral. Eelnõu näeb käibepõhised trahvid ette aga mistahes rikkumiste, sh ebaoluliste rikkumiste korral. Ainsaks käibepõhise trahvi määramise aluseks on rikkumise korduvus – kui käitaja on mistahes kohustust rikkunud korduvalt, sõltumata rikkumise sisust ja raskusest, siis on Keskkonnaametil õigus teha käibepõhine trahv. See on vastuolus tööstusheite direktiiviga, mille kohaselt tohib teha käibepõhist trahvi üksnes kõige raskemate sisuliste rikkumiste korral. Seega eeldab käibepõhise trahvi kohaldamine esimese sammuna seda, et riik määratleb ära, milliseid rikkumisi loetakse eriti rasketeks rikkumisteks. Korduvust saab arvesse võtta alles teises etapis (konkreetse trahvi summa määramisel), kui eriti raske rikkumine on juba aset leidnud. Kuna käibepõhine trahv on erandlik ja mõeldud ainult kõige raskemate rikkumiste karistamiseks, siis saaks see kohalduda näiteks ainult juhul, kui faktiliselt on aset leidnud olulise keskkonnakahju või tervisekahju põhjustamine käitaja poolt. Hüpoteetiliste või väheoluliste, sh korduvate väheoluliste, rikkumiste korral ei tohi olla võimalik teha käibepõhist trahvi. 2. Teise alapunkti kohaselt loetakse eriti raskeks rikkumiseks asjaolu, kui käitajat on varem karistatud väär- või kuriteo korras. See punkt on samuti vastuolus direktiivi nõudega, et rikkumine peab olema väga raske. THS kohaselt on	ARVESTATUD Selgitus: Tööstusheite direktiivi karistusi käsitlevate sätete ülevõtmisel kasutatakse direktiivis lubatud võimalust näha kõige raskemate rikkumiste eest halduskaristuse asemel ette samaväärselt tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad kriminaalkaristused. Seetõttu võetakse asjaomased nõuded üle karistusseadustiku keskkonnakuritegude koosseisude kaudu, samal ajal kui THS-is säilivad varasemalt kehtestatud väärteokoosseisud.

	võimalik väärteo korras karistada ka juhul, kui käitaja on rikkunud ükskõik millist kompleksloa nõuet. Eelnõu kohaselt on seega võimalik käibepõhist trahvi teha ka siis, kui väärteo aluseks oli väheoluline rikkumine direktiivi tähenduses. See ei ole aga direktiiviga kooskõlas. 3. Teine alapunkt (käibepõhine trahv, kui esineb varasem väärteokaristus) on õigusvastane ka põhjusel, et pole sätestatud ajaperioodi, mille jooksul toimepandud varasem väärtegu või kuritegu, on aluseks käibepõhise trahvi tegemiseks. Raskeks rikkumiseks loetakse nii 5, 10 kui 50 aastat tagasi toimepandud sarnane väärtegu ehk varasemat väärtegu/kuritegu justkui polegi võimalik ära täita/lõpetada, vaid see jääb igavesti aluseks täiendava rangema karistuse määramiseks. 4. Ei ole võimalik aru saada, millal kohaldub rahatrahv kuni 1,5 miljonit eurot ning millal rahatrahv kuni 3% aastakäibest. Seaduse sõnastus ei anna selle otsustamiseks ühtegi kriteeriumit. Seletuskirjas on küll esitatud teatud selgitused selle kohta, kuid seletuskiri ei saa olla aluseks selle määratlemisel, millal kohaldub üks või teine trahvimäär. Vastav selgus peab tulenema vahetult seaduse tekstist. 5. Käibepõhise trahvi arvutamisel ei tohi aluseks olla käitaja kui juriidilise isiku kogu aastakäive, vaid üksnes see osa käibest, mis on seotud konkreetse käitise kompleksloaga, mille nõudeid on rikutud. VKG Oil AS-l on mitu erinevat käitist ja kompleksluba (õlitootmise käitis/kompleksluba ja energiatootmise käitis/kompleksluba). Kui KeA on tuvastanud, et VKG on näiteks rikkunud energiatootmise kompleksluba, aga õlitootmise kompleksluba rikutud ei ole, siis ei tohi trahvi suuruse arvutamisel arvesse võtta õlitootmisega seotud käivet. Teeme ettepaneku täpsustada	

	sõnastust selliselt, et trahvi arvutatakse käibest, mis on omistatav vastavale kompleksloa kohustusega tegevusele, mille osas rikkumine toime pandi. Tegevusalale omistatavad käibed on samuti nähtavad majandusaasta aruandest. 6. Seletuskirjas on selgitatud, et direktiivis ettenähtud 3% suurune trahvisumma jääks ca 50% käitajate puhul alla THS § 162 lg 2 sätestatud 400 000 euro piirmäära ning seetõttu on vaja Eestis rakendada 4 korda kõrgemat ehk 12% suurust trahvimäära (1,5 miljonit eurot). Seega soovib eelnõu koostaja 50% käitajatest trahvida direktiivis ettenähtud trahvitasemest (3%) neli korda kõrgema trahvimääraga (12%). Selline soov ja mõttekäik jääb arusaamatuks. Õige järeldus oleks, et 50% käitajate puhul on direktiivis ettenähtud käibepõhine trahvimäär juba nõuetekohaselt ülevõetud THS § 162 lg-ga 2, mis võimaldabki nende puhul teha 3% suurust trahvi (kuni 400 000 eurot). 7. Aastakäibe arvutamisest. Seletuskirjas on öeldud, et kui eelmise majandusaasta aruanne ei ole veel kinnitatud või seda ei ole võimalik kasutada, lähtutakse käitaja sellele eelnenud ehk üle-eelmise majandusaasta kinnitatud aruandes kajastatud müügitulust. See selgitus ei ole õige ega praktikas rakendatav. Kui seaduse tekstis on kirjas, et lähtuda tuleb trahvi tegemisele eelneva majandusaasta andmetest, siis ei saa menetleja mitte kuidagi kasutada üle-eelmise majandusaasta andmeid. Praktikas saab lähtuda üksnes seaduse tekstist, mitte sellega vastuolus olevast seletuskirja tekstist.	

	Omnibussiga kavatsetakse lihtsustada nõudeid ja vähendada Tööstusheite direktiivi 2010/75/EL rakendamisest tulenevat halduskoormust. **Teeme ettepaneku THS-i muutmisel koheselt arvestada Omnibussis tooduga.** Selleks kaaluda Omnibus nõuete välja jätmist eelnõust. Kui see mingil põhjusel ei ole võimalik, siis panna need jõustuma hetkest, millal Omnibus direktiiv on kindlasti üle võetud. Vastasel juhul tekitab THD ennatlik üle võtmine ja Eesti poolt täiendatud kujul THSi eelnõu sõnastus ettevõtjatele segadust lisanduvate kohustuste ja nende hilisemal muutumisel.	ARVESTATUD Selgitus: Arvestame Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivide muutmise ettepanekut nõuete lihtsustamiseks ja halduskoormuse vähendamiseks ning jätame eelnõust välja KKJSi ning üleminekukavasid puudutavad sätted.
	Eelnõu **punktiga 24** seatakse kompleksloale nõue esitada loa andjale korrapäraselt ja vähemalt kord aastas teave keskkonnapoliitika eesmärkide saavutamisel tehtud edusammude kohta. Tegemist on samuti uue loa nõudega, millega võetakse üle THD artikli 14 lõike 1 punkti d alapunkt iii. – THD ei sea konkreetset sagedust, aruandlus peab toimuma vastavalt loa tingimustele (sagedus määratakse loas). Teeme ettepaneku välja jätta sageduse „kord aastas“. Keskkonnajuhtimissüsteemi dokumentatsiooni auditeerib vastavalt ISO standardile sise- ja välisaudiitor, leiame, et seda peaks ka edaspidi tegema vastav audiitor, mitte loa andja, kelle ressursid on niigi piiratud.	ARVESTATUD Selgitus: Arvestame Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivide muutmise ettepanekut nõuete lihtsustamiseks ja halduskoormuse vähendamiseks ning jätame eelnõust välja KKJSi ning üleminekukavasid puudutavad sätted. Lükkame ümber väite, et sagedust ei määrata direktiivi alusel. Kohustus kord aastas esitamiseks tuleneb THD artikkel 14 lõike 1 punktist d – „kohustus esitada pädevale asutusele korrapäraselt ja vähemalt üks kord aastas:…“.
	Tööstusheite direktiivi muudatus, mida selle eelnõuga üle võetakse, annab võimaluse mõõtemääramatuse arvestamiseks ja see võimalus on lisatud eelnõu punktis 52, millega täiendatakse THSi §-ga 47^1. Samas eelnõu punktiga 85 täiendatakse THSi §-ga 169^6, mis sätestab väga piiratud alused mõõtemääramatuse rakendamiseks, mis võib praktikas välistada mõõtemääramatusele tuginemise või lükata selle väga kaugesse tulevikku (2036), kuigi arusaadav põhjus selle välistamiseks puudub. Seetõttu teeme ettepaneku §-s 169^6 täiendada selliselt, et THSi paragrahvis 47^1 ettenähtud mõõtemääramatuse arvestamist on võimalik rakendada ka juhul, kui kompleksluba muudeti loa andja poolt loa nõuete	ARVESTATUD Selgitus: Täiendatud §-i 169^6 lõikega 5, mis annab võimaluse loa omanikul esitada loa muutmiseks taotlus, et sellele kanda mõõtemääramatusega arvestamise tingimused.

	läbivaatamise tulemusel § 49 lg 1 p 1 (kui kompleksloa kohustusega käitise korrapärase kontrolli tulemused seda põhjustavad) või loa omaja taotluse alusel.	
Eesti Energia AS	Eesti Energia AS hinnangul sisaldab eelnõu mitmeid põhjendamatuid ja isikute põhiõigusi riivavaid muudatusi. Eelkõige on problemaatiline eelnõuga kavandatav THS § 162 täiendamine lõikega 3 (analoogne täiendus on ettenähtud eelnõuga lisatava THS §-ga 162[1] lõikes 3). Eelnõukohase THS § 162 lõike 3 järgi karistatakse juriidilist isikut rahatrahviga kuni 1 500 000 eurot või kuni 3 % käitaja aastakäibest Euroopa Liidus trahvi määramise aastale eelnenud majandusaastal, kui juriidilisele isikule on sama või samalaadse nõude rikkumise eest tehtud ettekirjutus või karistatud väärteo- või kuriteo eest. Nimetatud täiendus ja eelnõu tervikuna põhineb direktiivil 2024/1785, millega muudeti tööstusheite direktiivi 2010/75/EL tööstusheite kohta. Samas ei järgi eelkirjeldatud muudatus direktiivi sõnastust ega eesmärki ning on põhimõttelises vastuolus seniste (rahalise) karistuse määramise põhimõtetega Eesti õiguses. Direktiiviga 2024/1785 kehtestatud uue artikli 79 lõike 2 kohaselt „Raskeimate juriidilise isiku toime pandud rikkumiste korral on esimeses lõigus osutatud haldustrahvi maksimumsumma vähemalt 3 % käitaja aastakäibest liidus trahvi kehtestamise aastale eelnenud majandusaastal.“ Sealjuures näeb sama artikli lõige 3 ette, et „Liikmesriigid võivad lisaks või teise võimalusena määrata kriminaalkaristusi, tingimusel et need on käesolevas artiklis osutatud haldustrahvidega samaväärselt mõjusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.“ Seega eeldab direktiiv, et „raskeimate juriidilise isiku toime pandud rikkumiste“ all on mõeldud selliseid rikkumisi, mida saab pidada kriminaalkaristust väärivaks. Eelnõu kohaselt aga selle asemel, et näha ette karistused raskeimate rikkumiste eest, näeb THS § 162 lõige 3 ette kõige	ARVESTATUD Selgitus: Tööstusheite direktiivi karistusi käsitlevate sätete ülevõtmisel kasutatakse direktiivis lubatud võimalust näha kõige raskemate rikkumiste eest halduskaristuse asemel ette samaväärselt tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad kriminaalkaristused. Seetõttu võetakse asjaomased nõuded üle karistusseadustiku keskkonnakuritegude koosseisude kaudu, samal ajal kui THS-is säilivad varasemalt kehtestatud väärteokoosseisud.

	ulatuslikuma rahalise karistuse korduva rikkumise eest. Tegemist ei ole võrreldavate olukordadega. Ainuüksi asjaolu, et ettevõtet on varasemalt karistatud või tehtud ettekirjutus teatud keskkonnalase nõude rikkumise eest, ei tähenda, et tegemist oleks keskkonna (sh inimese tervise) vaatest olulise rikkumisega. Korrakaitseseaduse (KorS) alusel on ettekirjutus võimalik määrata igasuguse avaliku korra kaitsealas oleva õigusnormi või õigushüve kahjustamise eest, sõltumata rikkumise raskusastmest (KorS § 28 lg 1). Ainuüksi rikkumiste arv ei muuda need kogumis raskeimateks rikkumisteks direktiivi 2024/1785 mõttes. Karistusseadustikus (KarS) on THS § 162 lõikele 3 sisu poolest analoogseks rikkumiseks, mida saab pidada „raskeimaks rikkumiseks“ direktiivi tähenduses, § 363. KarS § 363 näeb ette karistusõigusliku vastutuse keskkonnakaitseloata tegutsemise eest, kui see luba oli nõutav, samuti loanõuete rikkumise eest, kui sellega on põhjustatud oht inimese elule või tervisele või olulise kahju oht keskkonnale. Sealjuures ei täpsusta KarS § 363 ega ükski teine keskkonnaalase kuriteo koosseisu norm rahalise karistuse määra (vt nt KarS § 363-365). Eesti Energia hinnangul oleks THS § 162 lõike 3 asemel kuni 1 500 000 euro suuruse või käibepõhise rahalise karistuse määr ette KarS-s, kuna just KarS näeb ette vastutuse raskeimate keskkonnaalaste rikkumise eest. Eelnevast tulenevalt on Eesti Energia AS hinnangul kohasemaks viisiks direktiivi 2024/1785 sätete ülevõtmiseks sätestada käibepõhine rahalise karistuse määr ette KarS-s nende nõuete rikkumiste eest, mis kuuluvad THS kaitsealasse, eelkõige KarS § 363-365. Varasema rikkumise arvestamine kõrgema rahatrahvi määramisel ohustab korduvkaristamise keelu (põhiseaduse § 23 lg 3) põhimõtet ning saab olla lubatud vaid erandlikes olukordades. Eelnõuga ettenähtud muudatus ei ole kooskõlas korduvkaristamise keelu ja seega põhiseadusega:	

	• KorS alusel tehtud ettekirjutust või muud meedet ei ole õiguspärane arvestada hilisema karistuse määramisel. KorS-i ja selle alusel määratud ettekirjutuse eesmärgiks ei ole karistamine, vaid konkreetse ohuolukorra ennetamine ja tõrjumine või korrarikkumise kõrvaldamine (KorS § 2 lg 1; § 28 lg 1). Pärast ettekirjutuse täitmist on ettekirjutuse eesmärk täidetud ja selle mõju ammendunud. Erinevalt näiteks väärteo või kuriteo eest määratud karistusest ei ole KorS alusel määratud ettekirjutusel aegumistähtaega. See tähendab, et THS § 162 lõige 3 vaatest isegi kui varasem keskkonnaloa rikkumine leidis aset näiteks 10 aastat tagasi, on menetlejal sellegipoolest võimalik määrata trahv summas kuni 1 500 000 eurot või kuni 3 % käitaja aastakäibest. Ilmselgelt ei ole taoline lahendus proportsionaalne ja näeb ettekirjutuse määramisel käitajale ette sisuliselt lõpmatu vastutuse. Eesti Energia hinnangul ei ole taoline regulatsioon põhiseadusega kooskõlas. • Teiseks, eelnõust jääb arusaamatuks, mida loetakse THS § 162 lõike 3 tähenduses „samalaadseks nõudeks“, mis annab aluse ulatusliku rahatrahvi määramiseks. Selliselt määratletud karistamise alus on vastuolus õigusselguse ja määratletuse põhimõttega, kuna võimaldab riigi omavoli (põhiseaduse § 13) selles, mida pidada varasemaks rikkumiseks. Riigil jääb ulatuslik õigus sisustada normi, mille rahaline mõju võib olla juriidilise isikule laastav. Sellega luuakse riigile ajend reageerida rikkumistele rahatrahvi määramisega, selmet kaaluda muude alternatiivsete meetmete kohaldamist. Selliselt ei teeni THS § 162 lõige 3 keskkonna hea seisundi saavutamise eesmärki, vaid soodustab üksnes ettevõtete karistamist. • Kolmandaks ei ole käibepõhise trahvimäära lausaline rakendamine põhjendatud. Juriidilise isiku käive ei ole reeglina põhjuslikus seoses võimaliku keskkonnaalase rikkumisega. Käibepõhise trahvi kohaldamine eeldab, et rikkumiste võrra on	

	juriidiline rikastanud ja käivet suurendanud. Vastasel korral vähendatakse trahviga veelgi juriidilise isiku rahalisi vahendeid ja ohustatakse keskkonnaalaste nõuete võimekust. Eelnõus ei ole selle aspektiga arvestatud ega nähtud ette viisi, kuidas tuvastatakse põhjuslik seos rikkumise ja juriidilise isiku käibe vahel. Tegemist on olulise puudujäägiga, mille tõttu ei ole THS § 162 lõige 3 eelnõus sätestatud kujul proportsionaalne. Eeltoodud põhjustel ei ole eelnõuga ettenähtud THS § 162 lõige 3 õiguspärane ning palume • sellest loobuda • või näha ette kõrgendatud rahalise karistuse määramise vaid kõige raskemate keskkonnaalaste rikkumiste eest (nt karistusseadustiku §-s 363), nagu näeb ette ka direktiiv 2024/1785, mille ülevõtmine on eelnõu eesmärgiks.	
	Eelnõu lisana olevas energeetika- ja keskkonnaministri määruse „Keskkonnakompleksloa taotlusele esitatavad täpsustavad nõuded ja loa andmise kord ning keskkonnakompleksloa taotluse ja loa andmekoosseis“ kavand sisaldab erinevates paragrahvides viidet, et loa andjal on õigus nõuda täiendavaid andmeid (§1 lg 2, §2 lg 2, §4 lg 2, §6 lg 6, §7 lg 10). On arusaadav, et erinevate käitiste olemus, asukoht ja tegevused on erinevad ning seega ei saa määruses tuua välja lõplikku andmevajadust. Samas jätab tänane sõnastus esitatava lisaandmestiku hulga lahtiseks ning suurendab loa taotlemise ajalise planeerimise määramatust. Sellest tulenevalt palume võimalusel täpsustada lisainformatsiooni küsimise olukordi ning detailsust. Kõikide protsesside väga detailne lahti kirjutamine loataotluses, lubade pikk menetlusaeg ning samas tootmise tehtavad muudatused efektiivsuse suurendamiseks ja keskkonnamõjude vähendamiseks viivad täna olukorrani, kus loa väljastamiseks hetkeks ei kajasta see enam reaalset olukorda.	ARVESTATUD Selgitus: Määrust „Keskkonnakompleksloa taotlusele esitatavad täpsustavad nõuded ja loa andmise kord ning keskkonnakompleksloa taotluse ja loa andmekoosseis“ muudetud ning viidatud THS §-le 26 – käitise kasutamise üldpõhimõtetele. Määruse § 2 lõiget 2 täpsustatakse, et piiritleda loa andja kaalutlusõigust kompleksloa menetluses täiendavate andmete küsimisel. Täpsustus suurendab taotleja jaoks õigusselgust ja menetluse ettenähtavust ning väldib selliste andmete küsimist, millel puudub kompleksloa andmise seisukohast sisuline tähendus. Samal ajal säilib loa andjal võimalus arvestada käitiste tegevuse, tehnoloogia, asukoha ja keskkonnamõju erinevustega ning määrata konkreetse käitise loa jaoks vajalik andmekoosseis.

	Loakohustuste täitmisel tuleb vältida erinevate raporteerimise ja teavitamiste kohustuste dubleerimist. Sellest tulenevalt teeme ettepaneku loobuda §17 lg 1 täiendavast teavitamise kohustusest, kuna vastav teema on kaetud juba olemasolevate erinevatest juhtumistest teavitamist reguleerivate seaduse sätetega.	MITTEARVESTATUD Selgitus: Tegemist otseselt direktiivist üle võetud kohustusega, mis peab THS-is olema kajastatud. Nõue on seotud kompleksloaga käitiste avariide ja vahejuhtumite korral teavitamise kohustusega.
	REACH nõuetega seoses kohustab § 47^2 lg 3 p 4 koostama „nende ohtlike keemiliste ainete loetelu, mis esinevad käitises või mida käitis väljutab nii eraldi, segu osana kui ka muude ainete koostisosana ". Siinkohal on väga oluline, et seaduses defineeritakse täpsemalt ja konkreetsemalt mõisted: „esinevad käitises“, „väljutab“, „muude ainete koostisosana“. See on oluline, kuna näiteks UVCB ained ainuüksi võivad sisaldada sadu erinevaid komponente ning kõikide nende eraldi inventariseerimine ei ole lihtsalt võimalik.	ARVESTATUD OSALISELT Selgitus: Arvestame Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivide muutmise ettepanekut nõuete lihtsustamiseks ja halduskoormuse vähendamiseks ning jätame eelnõust välja KKJSi ning üleminekukavasid puudutavad sätted.
	§ 44 lõiget 3, täpsustab loogikat, kuidas loa andja määrab heite piirväärtuse PVT-järeldustes toodud PVT-ga saavutatava heitetaseme vahemiku ulatuses. Kusjuures PVT rakendamise abil käitises saavutatavad kõige rangemad heite piirväärtuse all peetakse silmas mitte PVT heitetaseme vahemiku alumist osa, vaid maksimaalselt madalaimat taset, mis on konkreetses käitises saavutatav. Samas § 41 lõige 4 sätestab põhimõtte, et kompleksloa nõuded ei piirdu üksnes PVT rakendamisega, kui sellest ei piisa keskkonna kvaliteedinormatiivide täitmiseks viidates sellele, et PVT on miinimumlävend, kuid keskkonna kvaliteedinormatiivide täitmine võib nõuda sellest rangemat lähenemist. Siinkohal tuleb selgelt üle täpsustada et kas seadusandja peab PVT-na silmas siin konkreetses käitises saavutatavat taset või PVT vahemiku alumist väärtust. Viimase korral muutuks eesmärgi saavutamine ettevõttele ebaproportsionaalselt kalliks, kuna tavapäraselt on PVT alumine piir null või selle lähedane suurus.	SELGITUS Seadusandja peab sellega silmas, et PVT on heite piirväärtuste kehtestamisel miinimumlävend, kui keskkonnakvaliteedi piirväärtusi ei suudeta PVT vahemiku sees püsimisega täita, tuleb rakendada täiendavaid meetmeid.

	Võttes arvesse eesmärki antud seaduse muudatustega mitte suurendada loa omaniku halduskoormust loa tingimuste täitmisel teeme ettepaneku eemaldada §41 lõige 2 punktis 24 toodud nõue esitada loa andjale vähemalt kord aastas teave käesoleva seaduse § 47^2 lõike 3 punktis 1 nimetatud keskkonnapoliitika eesmärkide saavutamisel tehtud edusammude kohta ehk sisuliselt üks järjekordne uus aruanne. Sõnastusse jääb alles korrapärasus ning vajadusel määratakse see konkreetselt loas ettevõtetele, millised ei oma auditeeritud KKJS-i. Vastavat sertifitseeritud KKJS omavate ettevõtete puhul hinnatakse KKJS toimivust, efektiivsust ja dokumenteritust lähtuvalt vastavalt standardist (ISO, EMAS) sise- ja välisauditite käigus. Sellisel juhul oleks tegemist dubleeriva tegevusega, mis ei loo täiendavat väärtust ega anna keskkonnakaitselist efekti.	ARVESTATUD OSALISELT Selgitus: Arvestame Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivide muutmise ettepanekut nõuete lihtsustamiseks ja halduskoormuse vähendamiseks ning jätame eelnõust välja KKJSi ning üleminekukavasid puudutavad sätted.
	Seadusesse täiendavalt sisse toodud § 44^1, mis reguleerib keskkonnatoime tasemete ning keskkonnatoime piirväärtuste määramist, tuleb lisada keskkonnatoime taseme määramise põhimõtted ka sellisteks olukordadeks, kus konkreetsemale tegevusele ei ole olemas PVT järeldus või need ei määratle konkreetselt veekasutuse, jäätmetekke ja ressursikasutuse keskkonnatoime näitajaid. Peame siinkohal silmas näiteks põlevkivi energeetilisel kasutamisel antud näitajaid, sest tingituna põlevkivi eripärast ei ole asjakohane lähtuda LCP BREF näitajatest, kuid põlevkiviõli tootmise ning põlevkivi energeetilise kasutamise PVT järeldused selliseid näitajaid ei sisalda.	ARVESTATUD Selgitus: Täiendatud § 44^1 selliselt, et keskkonnatoime tasemed, -vahemikud ja piirväärtused on seotud kohalduvate PVT-järeldustega. Rakendussätted viitavad sellele, et need kohalduvad 4 aasta jooksul pärast uute PVT-järelduste avaldamist või uute käitiste puhul kohe, kui tegevusvaldkonnale on varasemalt juba kehtestatud uued PVT-järeldused (THS § 169^6 lg 1 ja 2).

	Seaduseelnõu seletuskiri tõdeb ka fakti, et selle menetlemise ajal on Euroopa Liidu tasandil menetluses Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv teatavate nõuete lihtsustamisega ja halduskoormuse vähendamisega ehk nn keskkonnaomnibuss, millega kavandatakse muuhulgas muudatusi ka tööstusheite direktiivis. Keskkonnaomnibussi jõustumisel tekib vajadus muuta tööstusheite seadust ning üle vaadata ka käesolevas eelnõus kavandatud kompleksloa nõuded. Kuid hoolimata sellest sisaldab antud eelnõu mitmeid Keskkonnaomnibussi jõustumisel ära jäävaid nõudeid. Ühe konkreetsema ning meie nägemusel töömahukama teemana on põhjalik tootmise ümberkujundamine ning sellest tulenevalt lisanduvad § 47^3 ja § 47^4. Võttes arvesse juba lähitulevikus planeeritavaid muudatusi seadusandluses teeme ettepaneku nimetatud paragrahvid eelnõust välja jätta, et vältida ettevõtete poolt tehtavaid mõttetuid kulutusi nimetatud nõuete täitmiseks, teadmises et need mõne aasta pärast siiski tühistatakse. Kuigi nende paragrahvide rakendamisel viidatakse võimalikele ülemineku aegadele, on tegemist põhjalike ja reglementeeritud sisuga dokumentidega, millede koostamiseks tuleks tööd alustada sõltumata ülemineku aegadest juba täna. Keskkonnaomnibussiga planeeritud leevenduste rakendumisel oleks aga tegemist sisuliselt lisatööga ning põhjendamatu halduskoormusega.	ARVESTATUD Selgitus: Arvestame Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivide muutmise ettepanekut nõuete lihtsustamiseks ja halduskoormuse vähendamiseks ning jätame eelnõust välja KKJSi ning üleminekukavasid puudutavad sätted.